

KAJA

Ilmub igapäew.

Nr. 29.

Reisipäewal, 31. jaanuaril 1924.

VI aastakäik.

Mis oli kommunistide wangistamise põhjusel.

Riigilogu liigete tabamine kuritegelise ühenduse koosseisult, kus sõjaväge mäsule kutsuwaid lendelehti laiali laotati.

Riigilogu liikmed-kommunistid paluvad suuremaid summasid toimetarni välismaadele eesist.

„Ühise wäerinna“ kõige lähem ühendus Moskwa internatsionaaliga, raha ja juhtnõuade tulek üle piiri. Ühe välislaadkonna „diplomaatilised pakid“. Moskwas annavad „ühise wäerinna“ esitajad lootusi peatiseks pöördesse Cestis.

Siseministri seletused ajakirjanusele.

Tabamiste ettevalmistus.

Siljutine kommunistlike tegelaste areteerimine on jeltsekonas kui ka aivalikus arvamises suuremaid laineid löönud, kui waremalt. Riigilogu järgest, mis põhjustel niisugune hulgaline areteerimine on sündinud, kus juures mitte teki ehk tekitatse, nagu oleks siin mingisuguste kanonajatega tegemist, keda ealistide ideede eest mõistlemisel taga kiusatase. Areteerimiste ja läbiotsimiste juures saadud materjalide korraldamine on niilud nii kaugele edenenud, et siseminister võimalikuks pidas eila ajakirjanusele kõigi walitsetate lahterwamiste kohta ja areteerimiste enesete kohta ühikajalilise seletuse jagada.

Ühikajalilise jälgimise algus.

Siseminister tähendas: Mates 21. jaan. 1. 1/29 öhtul, pandi üle kogu riigi toime rida läbiotsimisi ja areteerimisi, mis wäljaspool Tallinnat kuni wiimaste päemadeni on edasi kestnud. Wiimaste teadete järele ulatab areteeritute arw 150. Arusaadawatel põhjustel wõin, seletas minister, kogu sündmuse kohta anda ainult asjakäiku puudutawa ja poliitilist joont walgustawa ülevaate, kuna läbiotsimistel leitud ja enne kogutud süüdistusmaterjalide ühikajalilist walgustamist pean loobuma, kuna see minu wõimupiirist ei kuu- lu, sest materjalid on kõik kohtuwoimude kätte läinud. Ka oleks eeluurimise materjaali laiem avaldamine praeguses seisukorras asjale kahjulik.

Mis puutub asja käiku, siis oli see järgmine: peale süüdistusmaterjalide kogu- motimise hõlpselt poolt ja peale asja poliitilise läbikaalumise poliitiliste juhtide poolt ehitati süüdistusmaterjalil palati prokurö- rile, kes seda läbi waadates kohtu uuriwate wõimudega leidis süüdistuse enese kui ka süüdistuse andmed küllalt põhjendatud ole- wat ja andis käsu juurdlamiseks ja sellest wõistawate toimetuste tegemiseks.

Üleriiklised maksima korra kufutamise organisatsioonid.

Materjalide järele oli päewafelge, et meil tegutsenud üle riigi organisatsioonid ja nende ühingute kehtkoondus Tallinnas, kes enesele ülesandeks seadnud Cestis maksima demokraatlike riigikorra kufutamise ja Wenemaa eeskujul n. n. wõistade dikta- tuuri sihtseadmise. Oli selge, et niisugast poliitilist kui ka kohtuwoimud teist ei saanud talitada, kui selle riiklike kuritege- wuse lõpetamiseks aida.

Särgnesid kinniwõtmised, kusjuures kõik areteeritud kohtu uuriwate wõimude poolt koondatase Tallinna. Seit awalikuks tehtud riigikorras kuritegewuse kehtpunkt lähed siit wälja.

Kõige selle järeldusel on jeltsekonas kui ka mõnes ajalehes küsimusi esitatud, mis wõibda järele, et mis siis õige lahti on! En ka arwamist awaldatud, nagu oleks siin te- gemise mända aega ette laawatsetud kum- liku süüdistusega.

Pea tõessti tähendama, jaltas minis- ter, et poliitilistwõimud juba mõni ja mõni kuu tähendatud kuritegeliste organisat- sioonide wõist materjale kogusid ja nende te- gewust terawalt filmas pidasid, et selgusele jõuda, milleks neid ühingud asutatud ja mis nende tõeline tahtmine ja siht. Ei ole sellepärast wõhematki saladust selles, et ette- walmistus mända aega on käinud. See oli tarwilik selleks, et nende tegewuse kohta kõike tarwilikku süüdistusmaterjaali kogu- wõtta. See on iga kuritegewuse jälgimisel loomulik. Ei ole mõeldaw, et kodaniku- dele ja kodanikkude ühingutele mõnawu- guse kahtluse korral midagi nende tegewuses ära keelataks ehk neid kinni wõetaks, enne kui süütegu selge ei ole. Pikemaajalist jälgimise olnud kuritegewuse fakti kindlak- tegemiseks on õigustatus korras nõuetam ja mõõdapääsemata.

Kas on meil lubatud ja luba- mata ühinguid?

Teieks öeldakse, et ülemaltähendatud ja nüüd kuritegelisteks tunnistatud organisat- sioonid on legaalsed, tähendab lubatud ol- nud ja et kuidas wõidakse nüüd öelda, et nad on kuritegelised.

Siin peame meele tulewama, et meie õi- gustatus korras ja ühinemise wabaduses ei ole lubatud ega lubamata organisat- sioone. Meil on ühinguteks koondumisel mawew registreerimise, i. o. teadaande kord ja kui ühingute põhikirjad kofu seatakse wasta- walt seaduse nõuetele, siis on see ühing ju- ba selle läbi ilma mingi erilise lubata tege- wusesse astunud.

Wastandina sellele maksab lubaandmise korra juures ka keelamise kord ja kui te- tud ühingu kohta kahtlus olemas tema se- adusewastasusest, siis luba ei anta.

Registreerimise korra juures ei wõi aga paljas kahtluse moment weel põhjust anda äraillemiseks. Et ära öelda, selleks pea- wad põhikirjad ise kriminaalseadustega wastolus seisma. Meie korra juures on aga eelnimetatud ühingud wõimikult oma põhikirjad seaduse nõuetele wõistawalt kofu seadnud, teega wõimikult registreeritud, siulilist on aga nende tegewus keldunud kuritegelisele pinnale ja siin wõib seda te- gewust konstateerida alles pärast seda, kui ühingud juba tegutsenud hakanud. Meie korra juures ei ole tahtisusi kooftimise wabaduse laamijeks ka kuritegelistele iku- tel. Wõimikult õige põhikirja juures wõi- wad nad selleks itegi ainelist wõhendid mu- retseada. Tegelikult tarwitatakse neid õigusi aga kuritegeliseks oistarbeks ja see wõib alles pärastpoole selguda.

3. internatsionaali liik- mine.

Milles siis asi seisab? Meil on kõigil teada, et peale sedu, kui Wenemaal alutati 3. internatsionaal — ko- mintern, ja selle kõrwale profintern (amet- iühislike liikumise internatsionaal), neid

Toimetust, Tallinnas, Pilt uul. nr. 43
Awatud kella 9 homm. — kella 10 õht.
„Kaja“ toimetuse telefonid on:
Toimetaja ja toimetuse sekretäär 285
Pääwauutiste o'alonid 312
Majanduse osatonna toimetaja 1939
Õfline wälweford, „ühiselu“ trükitojas,
kõnetraat 1-80.
Tallus, Suur turg 16, kõnetraat 5-81,
awatud kella 8 homm. kuni 1. 5 p. L
Abitalitused:
Tartus, Suur turg nr. 8, 3. korral, Wifandis,
Tartu uul., Mooseli m., Pärnus, Riikilil uul. 41.
Aadress kirjatwastuseks: „Kaja“ Tal-
linn, postkast 28.
Terwitom. jäänud kirjandus häbitatase ära, kui taga-
saatmiste postmaridid juurdeksatud ei ole. Agale läbi-
kirjate rubele jätja nmi ja aadress alla kirjutada,
niiamuti tagandubmine. Kui tähtsi mitte alalise kirja-
jaat, a poolt ei tule.

Ühiku numbrid hind 3 marka.

Seaimie hind.

Postiga:	3e ära wiles:
1 kuu peale 75 mrl.	1 kuu peale 68 mrl.
3 " " 225 "	3 " " 204 "
6 " " 450 "	6 " " 408 "

Wäljamaale 1 kuu peale 200 marka.
Aadressimutmine 20 marka.
Tellimisi wõistawad wastu talitus, abitalitused,
oma tellimiste wõistwõtjad ja kõik wõistwõtjad
postkontorid. Soomes, Sallamaal, Prantsus-
maal ja mitmes muus wälisriigis wõistwõtja
kohalil postkontor „Kaja“ tellimisi wastu.

Ruulutuste hind:

Üks millimeeter ühel weerul: lehe esotfas 5 mrl.,
teistil kaelal 8 mrl., kuuilutuse kuuilil 3 mrl.
Kuuilutusi wõistawad wastu kooftamaal talitus, abitali-
tused ja agenturoid. Soomes, Sallamaal, Prantsus-
maal ja mitmes muus wälisriigis wõistwõtja
kohalil postkontor „Kaja“ tellimisi wastu.
„Kaja“ Wõistwõtja W. Seelits, Berlin, Strausstr. 38, 39
Läbi — Ed. Pehhola, Stuhnu eila „Kaja“.

enestele kindlaks ülesandeks wõistid ka teis-
tes maades Wenemaa eeskujul nõutogude
korda siise seada, selleks ära kasutades koo-
d-
saib rahwuswahelisi olufordi ja ühikute
maade majandusliku olufid.

Komintern ja profintern ei ole Wen-
emaal jeltsekonflikud ettewõtted, waid pool-
ametlikud organisat-
sioonid, mille alusel pi-
sib Wene walitus. Wene walitus on neile
omalt poolt kindlustanud iganaastase cel-
arwe kullas ja wäliswalutuse, kümnete ja
sadade miljonite rubladeni, mille abil iga
teises riigis pööret ette walmistatakse. Wä-
inguseid tagajärgi niisugune töö üle-euroo-
palises ulatuses kannud, seda oleme kõik
näinud, meele tulewades ainult Itaalia,
Sakia, Gruusia ja teisi sündmusi.

See ei ole mingi wõistlus ideede pärast,
küll aga wõistlus wõigikwõistuse wõimuaa-
ramiseks, kui moment selleks saabunud.
Selle juures ei ole walitud, kas maksab
teatud maal monarhistiline wõi demokraat-
line kord waid iga riigikord peab kufuta-
tama nõutogude korra õhpiriks.

Selle tagajärjel on kõikide riikide wa-
litused kirjeldatud liikumise wastu wõist-
ma hakanud ja wõime öelda, et 3. internat-
sionaali alusel seiswatele kommunistidel ku-
gail tegewusewabadust ei ole antud; Sakia-
maal on neile küll ajutiselt awaramaid wõ-
imalusi antud, kui aga selle tagajärjel ija-
riistus wäljasastumised tulid, hakati dikta-
tuuri abil selle wastu wõistwama.

Ruudas kommunistide wastu wõisteldakse naaberriikides.

Mis puutub eriti Wõist maadesse, siis
on siin 3. internatsionaali tegelaste wastu
tarwitatud kahelugust takistat: Lätis, Poo-
las ja, wõime öelda ka Leebus ei ole neile
poliitilist tegewuse wabadust iilde antud.
Wistud, kes endid tunnistawad 3. internat-
sionaali alusel seiswatele kommunistideks,
on seal sellega juba kaetakohtu seaduste alla
käinud. Niisuguse takita tagajärjel ei ole
ka nende maade omawalitsuste ajutistes
ja parlamentides kommuniste. Lätis ei ole
isegi ühtegi kommunistilist lehte ilmunud.

Teist takistat on tunnistatud Cestis, ja
kaunis hilise ajani ka Soomes. Siin on
arwamises olnud, et kommunistilist liikumist
ei halwa täielikult surwabinud, waid neil
tuleb lasta awalikult oma tegewuse kaudu
näidata, kuimõrd nad oma poliitilises tege-
wuses fohanewad meie parlamentilisele for-
male. Ka on siin lootust awaldatud, et nen-
de awalik tegewus neid ise halwaw, kui tea-
tawaks laawad nende töö tagajärjed. Wa-
hele astunud on meil riigiwõim ainult ni-
isugusel korral, kui kuritegewuse ilma täiesti
selge oli, kuid poliitilise kuritegewuse ette
arahoimwat wiisi ei ole meil tarwitatud, et
mitte wõimalusi anda oletusteks, nagu puu-
duksid meil poliitilised wabadused.

Sellepärast on ka meil ilmunud kommu-
nistilised lehed kogu aeg, ka on meil kom-
munistilised ühingud tegutsenud. Ka Soo-
mes on kommunistilisi ajakirju wälja antud.
Wiimajel ajal on aga Soome oma senisest
takistat hakanud loobuma,

Kumb neist kommunistide wastu wõist-
lemise wiisidest õigem, on raske öelda, kuid
minu arwamine on, tähendas minister, et
ette arahoimise, i. o. ainult keelustee-
miga me lõppude-lõpuks ka midagi kätte ei
jaa, seit jeltsekonas peab nägema, misugune
kommunistide tõine ilme. Samuti peab
arwama, et kommunistid oma praegust wä-
gimalla-taktikat lõpuni wälja ei pea. Kui
aktiivius Wenemaal kaoh, peawad nad de-
mokraatlikes riikides tahes ehk tahtmata
parlamentilisele tõle astuma, kui nad wõime
oma erakonda ei liiwideeri.

„Ühine wäerind“ Moskwa kaskude järele

Wiimane hulgaline kommunistide are-
teerimine oli järjekorraline riigiwõimu wa-
hele segamine kommunistide aktiivse kur-
tegewuse äralõikamiseks. Riigiwõim ei wõi-
nud kauem kannatada, seit süüdistawad
andmed olid selged. Kommunistide häwi-
taw tegewus kungis juba sõjawõlke, kooli-
desse, ajutustesse ja mujale. Kõik tehti
selleks, et nende wõistluse wõigi korras oleks,
et ühel heal rahwuswahelise konjunktuuri
ehk siemise oluforra filmapiigul, wõi selle-
kohase käsu tagajärjel „pöördata“ — nagu
nad ise ütlevad — „piisioftad Cestis
maksima korra wastu.“

Edasi walgustas minister meie kommu-
nistide ühikuid tegewuse järkufid, millest
meil hiljutiste areteerimiste puhul juba
pikemalt on kõnelnud, kuidas nende tege-
wus alguses ainult pöranadaalustesse kol-
lektiividesse oli koondatud ja kuidas Rin-
gisepa ja Kreufi kufutusjentrallide lii-
wideerimise järele kogu riigiwastlane töö
iildjoontes pöranada peale loodi.

See sündis kommunistilise internat-
naali 3. kongressi otustate põhjal. Kus uued
käjud anti n. n. „ühise wäerinna“ loomiseks.

Selleks anti juhtnõuad, kasutada kõiki
wabadusi, mis kufagil riigis olemas, juure
arwatud ka parlamentid liigete puutumatuse
õigust. „Ühisesse wäerinda“ koondati kõik
3. internatsionaali alusel seiswad ühingud.
Pöranada alla jäid ainult need iikud, kes
nende wastu tõstetud süüdistuste pärast ei
wõinud awalikult tegutseda. Ka jäid war-
ju kästjalad ja kurjeerid, kes siid pidasid
ia kirjade korralduste edasi-tagasi toimetaja-
tateks olid üle piiri, kuna aja sellest kirja-
wastusest on käinud 3. internatsionaalile
lähedal seiswate wälislaadkonnade kaudu
diplomaatilistes pakides, milleks ühikute
riigikogu liigete-kommunistide allkirjadega
tõendused olemas.

Selle wiimase järgu kommunistilise töö
tagajärjel on koondatud Wenemaa komin-
terni ühikusele wõistluse wõrkua meil wõimi-
kult rahwagundes registreeritud Cestis töö-
lisühisuste iildliit ja temasse kuuluwad or-
ganisat-
sioonid, Cestimaa tööliste partei,
iileriikline maatööliste liit ja selleksse kuu-
luwad ühendused ja kõik teised ühikusele wä-
erinda kuuluwad organisat-
sioonid, noorpro-
letaarlaste ühingud, spordiselts „Sparta-
kus“ ja teised ja ühise wäerinna esitused
riigikogus ja omawalitsustes.

(Särg 4. leheküljel.)

Millest põllumeestepäeval tõeeldakse.

Seegi põllumeeste kehtelt korraldusel peeti laenu laupäeval Valgas, pühapäeval ja esmaspäeval Tartus põllumeeste päevi, mille eesmärgiks oli põllumeeste kohapealsetele juhtivatele jõududele kätte näidata teid ja abinõusid, mis võimaldaks majapidamisi erakordset raskel aastal elu-jätkatena hoida. Teijeks taheti ka põllumeestele enestele võimalust anda oma arvamisi avaldada oma raske seisukorra parandamiseks soovitatud ja osalt tarvitavale mõetud abinõude kohta.

Põllumeeste osavõtmine neist koosolekupäevadest oli rohke ja mõtetemahetamine neil elav. Olid tulnud niihästi vanad, kui ka uued põllumehed - ajunifud, kes iseseisvust ühist keelt kõnelesid.

Põllumehed tunnistasid oma seisukorra tõijeks ja armast, et tuleval kevadel seemnemilja rohke tarvis läheb, kui ametlikult kogutud andmete järele arvata võiks (10—25 %).

Kuid põllumeestepäeval ei viidud mitte aega hädaldamise ja olukorra raskuste kirjeldamisega, vaid lootusrikkalt arutati samme, mis lähemal ajal astuda tuleks. Erilist huvi tunti nende laenu vastu, mis riigi poolt põllumajanduse aretamiseks välja antakse loomade jõutoidu ning seemnemilja muretsenemiseks.

Jõutoitude muretsenemiseks laenu kajutamisel põllumajanduslike tegevuste „Estonia“ kaudu teadid mõned piimatalluste esitajad, kes oma võid mitte „Estonia“ kaudu turule ei saada, et tuua, nagu müüks „Estonia“ jõutoitusid kallimalt, kui arimehed seda teevad. Kui avalikult, et mõnedel Tartu äridel veel vanu õlifoofid on, mis varemini odavamate hindadega sisse ostetud ja mida ka pisut odavamini müüakse. Linajemnefoofide vabrikuhinnad on aga praegu juba kõrgemad, kui „Estonia“ linajemnefoofide müügihinnad. Edasi tuli Tartu põllumeestepäeval ilmiks, et sulamat munavalget päevalilleseemne foofides „Estonialt“ odavamini saab osta, kui ühelkui teiselt ärrilt.

Seemnemilja muretsenemise asjus ei ol-

dud rahul seemnemilja ühijusega, sest et laialised põllumeeste ringkonnad mitte selle ühijuse kiikmed ei ole ja tahtsada ei jaa, et ühijus seemneoperatsioonide juures mitte liiga kõrgeid vahetajusi ei võtaks. Veel rohkem kahtlust avaldati aga tarvitajate tegevuse kohta, kellele ka riigi poolt laenu antakse seemnemilja muretsenemiseks. Seft põllumeestel on alles selgesti mees need seemnemilja operatsioonid, mis tarvitajate tegevuseks Sefti seemnega Wenemaale müümisel tegi, kuna ka kofuostetava seemne eest mõisnikkudele palju suuremat hinda maksti, kui talupidajatele, ja lubatud järele-makstud kofuostetud seemnete eest meie põllumeestel veel tänapäevani tätejaamata on. Ega tea, mis ka müüjäl seemnemuretsenemisel jälle põllumeeste arvul kavatseb toime panna. Mõnda avaldasid põllumehed oma umbusaldust tarvitajate ühijuste tegevuse kohta vastu.

Paljud põllumehed avaldasid soovi, et neile ka rahalaenu saamist riigi poolt võimaldataks, et sellega naabri põlumehe käest head seemet ilma ühegi vahetajata osta võiks. Seesuguseid rahalaenuid tuleks kohalike laenuühijuste kaudu välja anda.

Jääranis palju umbusku on põlumeestel ka riikliku seemnemilja laenu väljaandmise tingimiste vastu. Saen kuuekuulise veksl vastu, mille maksmise tähtaeg ootobrikuus kätte jõuab, on suuremal hulgal põlumeestest, eriti aga ajunifudel täiesti vastuvõtmatu. Seft sel ajal ei ole uus lõikus põlumeestel veel dieiti käeski, veel vähem oleks neil võimalust jeda rahaks muuta, et laenu tähta. Pealegi on juft sel ajal nii vanadel kui ka uutel põlumeestel mitu mahutähtaega ligidal ja riigimafuufid ka tajumata jätta ei või. Põlumeeste ühine ja kindel soom on, et kuuekuulisi viljamakslid tarbeforral veel kuni juue kuu peale pikendada peab võima, muidu ei võtana jeda laenu üldje mitte.

Siis on veel üks asi nende hädalaenude juures, mida põlumehed küllalt hukka mõista ei jõua: see on nimelt asjaolu, et

nende laenude andmisest juba üle kuu aja tõeeldakse, kuid ministereium ifkagi veel nii kaugele pole jõudnud, et nende väljaandmiseks algust teha. Riikliku krediidilootuses on küll tegevust „Estonia“ oma liigetele omal jõul ja nõul õlfoofid laenuks muretsenud, kuna aga „Estonialt“ eemal seisnud ringkonnad edasi ootama peavad, kuigi juba pool talve ja sellega ühtlasi ka kõige kõrgema piimahinna aeg mööda jõudma hakkab. Tuleks täesti jõuvida, et hädalaenude väljaandmise eeltööd kiiremini lõheks.

Põlumehed kaebavad praegu otsegu ühest juust kõige suurema rahapuuduse üle, kuna küll kohapealset laenuühijust ühijad on ja pea mingisuguseid laenuid anda ei jaa. Ojje uskumata näib neil olewat, et valitjus mitte võimalikuks ei pidanud põlumeeste rühma poolt soovitatud 60 miljonilist laenu hädalijemate mafinate ja kufufõnnikute ostmiseks lubada. Kas siis täesti riik enam 60 miljoni kõige suurema tähtsusega produtseerivate ülesannete peale laenata ei jõua?

Tartu põlumeestepäevi otustas kõige kindlamalt soovi avaldada, et kevadeks põlumeestele kufufõnnikute ostmiseks 60 miljoni laenu antaks ja selle väljaandmine laenuühijuste kaudu korraldataks.

Põlumeestepäeval lahkfid ka ajunifud oma häält vanade põlumeeste fooris selgelt kuulda, mis oli asjalik ja kindel. Munnid nõuavad tungivalt, et nende vahetord nende käes harimisel oleva maaga seadusandlifel teel, viimati omeli lahendataks ja et neile riigi toetusel ehitusinfufufordid ametisse pandaks. Valga põlumeestepäeval nõudsid ajunifud, et ajunifufufordid mitte vähemaid ei planeeritaks, kui kahetaburje maa fuurufes, ning vähematele kohtadele veel uusi tiikfufid jagamata maadeft juure antaks. Riiga väikefed kohad ei junda oma harijat ja perefonda ära toita, kuna töö ka vähefe tajuvufega liiga kaliks on.

Rõigil põlumeestepäeval on põlumeeste kehtelt poolt ka ajunifudele kufufõnnikute abiandmise üles tõeetud ja ajunifka

üles kufufõnnikute abiandmise asjas avaldamata. Tuleb välja, et maafondades tõeetava! agronomilifef joust juurem ofa ajunifude teenistufes on ning kehtelt tegevufega jel alal rahul ofafie ja nurinat ilmifis ei tule. Kehtelt poolt tehtud ettepanefud, ka ajunifude hulgaft kiikmeid maafondade põlumajandufe nõufogufesfe valida, et kofa peal agronomilife abiandmife tegemust juhtida leiatvad täitumift. Kuigi mõned pahempoolfed polifufikamehed viiufavad ajunifudeste kehtelt vastu umbusku küllida.

Põlufõnnikute abiandmise jannufud maa-parandustööde korraldamife asjus leitatfe ka mitmeti viidafad ofewat. Ministereiumi maa-parandustallust on liiga bürokraatlik ja käpi-käes käimift maa-fonnafalifufufef ning jeltfõndlifef afufufef efufufufef riigi fulul tehtavate maa-parandustööde järe-forra määramifel pole märgata. Riijama jäetafje maa-fonnafalifufufef afufufundlifud maa-parandusprojefktif fõrnale ja tehafje filplafe kofufel jannu eeltööd oma ametnik-fudega meefi, rajafes aega ja riigi raha.

Põlumeestele antavate maa-parandus-laenude tingimifed on mitmeti halvad ja otstarbetud: laenu väljaandmifef nõutafje üleannufef loormitaitumift, mis fulufad on ja laenu kalliks ajavad, laenu protfient on liig kõrge, mille taolifst ühefti teifes riigis ei tunda, ning laenu antafje välja eelarve fuumafst liiga väike ofa, nõnda et jelle najal maa-parandustf fõrnafga ei jundeta. Seltfõnfafst kardetafje, et maa-paranduslaen oma peale pandud loofufi ei küida. Mii-maks laudetafje põlufõnnikute ministereiumi tegevufefuf fõrnade väljaandmifef.

Põlumeestepäevade refufufufõnnid ife ütlevad lühidal fuufel ära, misfufufef tõe-fpifamifed ja loofufed põlumeestel üffufaf-jade kohta ofemas on. Üldifeli aga on märgata, et põlumehed oma ühfetefeliffi afufufi küll ufaldavad, kuid nende wigade juures ka arvufamifef ei loobu, riigilt põlumajandufe edendamifef juuremat wastufufefut ja põlumehe täelufumat hindamift ning ufaldamift nõuavad, kui ka walmis on kindla loofufega oma kofufst käesole-walgi raskel aastal truult täitma.

Miljon dollarit.

Rootsi kirjaniku Anders Gje romaani.

35

— Jah.

René mõtles natuke ja ütles siis:

— Üks oli Richard Bergin, teine Thylgia Falkman. Nad kohtasid teineteist seal ja seal. Richard ütles: armas-tan sind. Thylgia ütles jedaama. Ja selle järele oli miljon dollarit ja inimesed hüüdsid hurraa! Seft raha on raha, ja loff on see, kes kapitaaliga head vahetorda ei taha pidada.

Abwokaat nokutas pead. Ta tõmbas tooli laua juure ja pani René sinna istuma.

— Noh, ütles nüüd, Marelle, sina oled ju tark pois, mispärast olen mina sinu arvates sellest asjast nii väga huvitatud?

— Eks ja taha ka raajufefi rufaste laualt jaada, — wastas René häbematuft.

— Siin effid ja, mu poeg. Rubowski ei taha raajufefi. Ta wõtab küll, kui ta üldje midagi wõtab.

— Aga onu, mis sa teed nii palju rahaga? Sinul on teda juba niigi küll.

Rubowski lüftas oma priilid otja ette.

— Sina küsid, kuid ei ole veel sinu kord küsida. Ütle mulle enne, mis sina teeksid selle dollarmiljoniga, kui sina ta endale saaksid?

— Võõksin ta läbi, nii ruttu ja nii meeletult kui fuudafsin. Ei ole juuremat furitegu kui raha kofu kuhjata. Wawatagu kullale küll paisud...

— Ja wastemaja ifeendale. Wäga hea, et sina jeda dollarmiljoni ei jaa. See on õnnelst miljonile ja ka finule endale.

— Sm, — kõhatas René.

— Ütlefid ja midagi?

— Mõtlefin ainult, — tähendas René.

— Mis ja siis mõtlefid?

— Mõtlefin, et kes mõiks õpetada kunsti, kuidas dollarmiljoniga mõistlikult ümber käia.

— Miiufugust kunsti ei õpetata teistele, — naljatas abwokaat. — Aga kas ja ei taha õpetust saada kunstis, kuidas miljoni muretseda!

— Olen künnif kõige eest, mida mulle õpetatafje, — seletas René tõfjemalt kui tarwis oli.

— Mõigepealt on selleks tarwis ofawat poisfi...

— Miiufugune pois on meil.

— Teifeks on tarwis vähem ofawat poisfi.

— Ka on ofemas.

— Polmandaks on tarwis ilufat tiidrufut magneeti-fiste filmadega.

— Ka on ofemas.

— Melfandaks on tarwis rufast onu Mteerikas, kes fureb. Miiendaks on tarwis rufale onule pärijat ja magneetiliste filmadega tiidrufule kofijat, kes ka fureb... Ja kõige wiimaks on tarwis wäikeft laf.

— Tuleb ka.

Abwokaat tõstis oma karwase nimetisfõrme lae poole ja waatas Renéle terajelt otja.

— Jah, laps tuleb, aga kuidas?

René naeris:

— Noh onu, küllap tead väga hästi, kuidas see juhtub. Kui mitte enda kogemufef, siis vähemalt teiste jutu järele...

— Ah, Sumal, — kogeles abwokaat, — jee Marelle on rumalam kui arwafin. Kui mina ütlen: aga kui-das? Siis mõtlen mina: aga kui-das? Kas kuuled, mu pois? Ütle mulle: kui sa tunned, et asi paha mõi tiilikas on, mis teed sa siis?

— Rasen selle asja siis mõnel teifel toimetada, — seletas René kergemeelset! Seesmiselt aga kees tema jüda mitmesugustest tundmustest.

— Näed nüüd, — hõiskas Rubowski, — Marelle on jüski tubli pois. Thylgia on juft jeda teinud, mida fanagi oleksid teinud, mu pois. Raste fümmitamine, pigan wõtku, on raske asi, ja sellepärast jättiski Thylgia selle asja kellegi teife toimetada...

René haaras endal peast finni.

— Jsfanda nimel, mis ja ütlesid?

— Thylgia on selle asja preili Fredriksoni tõmetada jättnud. Ja preili Fredrikson oli sellega nõus. Ta wõtab fümmitamife waewa enda peale, ja Thylgia saab miljoni.

Marelle fai nüüd korraga aru, kuidas asi oli, jeda enam, et ta jüda ennegi aimas, et asi keerulifem pidi olema. Et see aga nii hull on, jeda ei oleks ta ilmafti arwanud.

Mis puutub asjasse endasse, siis tundis René nüüd fuurt kergendust, teda saades, et Thylgia mitte teatavas feifuforras ei ole. Ja kuidas olekski ta wõinud jeda arwata, seft kadunud Wigge ei ofnud ju fufugufi nii ettewõtlif ja karmas.

René ei faanud teifti, kui pidi onu Rubowskiile kaela langema. Tema wainufufus oli seeford tõeline. René fai nüüd korraga aru preili Fredriksoni erandlifust feifu-kofaft majas. On ifka hea felgufele jõuda... Thylgia, Thylgia!

— Sina lämmatad ju mu ära, — ahkis Rubowski hingetult.

— Mina ei jaa teifti, minu rõõm on liiga fuur, — hõiskas René.

Abwokaat tõmbas taskurufufu taskust, piufkis endal hifi otja eest ja kõhendas priile.

— Jah, küll lähed hästi, — finnitask ta, pead notu-tades, kusjuures ta piff habe tudifes.

— Aga riisifo?

— Ei olegi ofemas. Kõige pahem asi on möödas. Mina olen Thylgia rahas juba nii kindel, nagu oleks see raha minul juba pangas.

— Onu, ega ja omeli terwet dollarmiljoni mõtle panfa panna?

Abwokaat hakkas naerma, terwe kõhuga, nagu paifud inimesed ifka naerawad, kui nad jüdamest rõõmufkawad.

— Oi, oi, mu pois! Ütle, Marelle, kas pead mind õige mõneft lofpeaks?

— Oh ei, Sumala pärast! Kuidas mõid ja jeda arwata!

— Mispärast olen mina sinu arvates raha nii oht-ralt ühele ja teifele välja annud? Kas arwab, et jee jündis sellepärast, et tahfin jelle miljon dollarit mõnele pangale lõugesfe wifata, kes mulle jelle eest siis wiis prot-fenti oleks makfnud ja mind tänanudft ei oleks? Kui jina jeda arwab, siis ofed jina lofpea, mitte mina.

— Ja siis? — küfisk René.

— Ja siis, — kordas Rubowski ja kaalus wiimast fõrnaf, kas ta veel rohkem peaks jutufutama. Ent erafef-retääri nagu ilmutas nii awameelset imetufust ja nii onaf-fafufiindmatut huwi, et wana rebane kõhelemife jättis. Ta jatkas:

— Ah mis mina jelle rahaga teen? Minul ei ole fuufufaid pahefid: lõunafual joon ainult wett, armufefi mina ei pea, minu rufjepaarwe teeb waewalt jada krooni aastas wälja, raha peale ei määngi mina põhimõtetlikult. Tõfi, mina nuufkan tubakat ja minu fuur nina tarwitab hulga tubakat. Kuid tubak ei mafja palju. Mis ma siis Thylgia miljonitega teen?

René seifis hummalt nagu kala. Abwokaadi häälf läks madalamaks.

— Ostan Menofi kofe ja raudtee. See on alles äri, mu pois. Rõlme aastaga olen Thylgia dollarmiljoni kahet-fõrdseks kaswatunud, ja fuue aastaga — kolme-fõrdseks...

Siin kattes jutt. Võõgitoast oli kõra kuulda. Abwokaat ajas kõrwad kiffi. René kofufufas kulmu. Miiira läfe juuremaks, ja siis kisti äfti uffe mälemad poolad lahti. Preili Fredrikson astus fiffe oma teenritega ja asjadega Efimesena tuli muidugi preili ife, Kirre fülles je Jaapani jüdpadi käes.

Siis tuli toatüdruf Riina, kaks patja kaenlas. Te oli pahas fuufus ja wihane, ei julgemud jeda aga näidata. Wiimafena tuli peremaine Malla. Temale oli küll antud, puur kanaanafalinnuga kaaja wõtta. Ta kandis puuri wäga ettematlikult, et wesi tiilufefefst wannift wälja ei lofufes. Mis tema mõtles, jeda ei wõinud keegi ai-mata, seft ta hoidis oma filmad maas.

Preili Fredrikson iftus tähtfalt fõrwa nurka. Kof-rale tegi ta afeme oma riippe, kuhu Kirre end ka kofe terasse tõmbas.

— Riina, pane mulle kollane padi jelfa taha, — fufufas preili Fredrikson.

— Ja kuhu pean puuri panema? — küfisk proua Malla.

— Siia laua peale.

Falkman kuulis oma kontofifit, et mõõrad hääled äfti Marelle ja Rubowski kahetõne ühfetafifst kõla tõwendafid. Ta rufufas foali, loofufes, et küllalifed on tulnud, seft siis oleks mõijilikult juua faanud. Mähes jael aga preili Fredriksoni, tundis Falkman bettumufi ja fai pahajeks.

korraldamiseks aktiivselt „Näituse“ poost, mis julgustab tavaliselt juba varemalt teatanud, on nüüd sieminiesteeriumi poost kollu-leppel laub. tööstusministriiga luba antud. Näitus-messe korraldatakse 14—25. juunini.

Kommunistide wangistamine.

(Järg.)

Uida leitub dokumendid juustustavad.

Reputud materjaalid enne kui ka läbi-
otfimisest on meile päewaselgeks teinud
järgmised asjaolud:

1) kõik tähtsatud ühingud ja liidud
ei ole oma tegevustest muud, kui Moskwa
kominterni kohapealne Eesti sektsioon;

2) dokumentaalset on selge, et kõik üles-
anded selle Eesti sektsiooni tegevuseks on
saadud Moskwa kominterni, profinterni,
metfa- ja maotööliste liidu ja Moskwa noor-
soo kominterni käest. Juhtnõu on nii il-
litasjalised, et iga ühik tegevuse samm on
ette kirjutatud ja et iga ühik samm, mis
sain ette võetud, nende juhtnõude järele
täpselt on toimunud;

3) on dokumentaalset selgeks saanud,
et Eesti sektsioon on kirjutanud teineta-
misega, kirjutades läbitamisega ja esitajate
saatmisega Wenemaa ühenduste nõupidamiste
kõige lähemas ühenduses seisnud;

4) on dokumentaalset selgunud, et Eesti
sektsiooni aruandjad on Moskvas oma töö
küll raskets tunnistanud, aga siiski kõik
selleks valmis püüdnud, et iga ajal välja
astuda võib Eesti parlamentilise valituse
kukutamiseks. Sige rahkesti sellekohasid
tõendusid leidub dokumentides, mis kominter-
ni Balti osakonna märkijad kannavad;

5) edasi on selgete saanud, et Eesti sek-
tsiooni on kominterni poolt luntalvaid ra-
hali toetusi tulnud;

6) on dokumentaalset selgitatud, et eel-
tähtsatud Eesti tegevusvõtetel ühingu-
ali kindel riigikorra vastu väljastumise
siht, kusjuures aga tähtsaks alles määrata-
ta, mis olnud poliitilist konjunkturi.
Aga loobeta, et võib siinbida lähemal
ajal Viktor Kingisepa tahtmise täideminet
Eesti demokraatlike korra lõpetamiseks;

7) samuti on dokumentidest selgunud, et
meie riigikogu liigete kommunistide allfir-
jadega palutakse nende töö jaoks suuremat
rahalist toetust kominterni välismaade or-
ganisatsioonidelt, kusjuures vastuheid palu-
takse jätta ühe 3. internatsionaali lähi-
valitsuse diplomaatiline saatkonna lauda.

Peale kõige muu on läbiotfimisest taga-
järele, iseäranis n. n. „tööliste keldrist“ ja
Moskva puistesel asuval „töölistemajas“
nii rohkesti materjaali leitud, mille läbi-
tõetamine kauemat aega võtab. Siis need
materjaalid jalgitavad meile päewaselgelt
nende organisatsioonide kirikahlist iseloo-
mu. Et ühise väerinna ühingu endid
viimase ajal päris legaalsena tundsid ja
et nende ruumid ja arhiivid kunagi ei
ole puudutatud, siis oli sinna rohke määr-
al paljastatuid aneuid kuhjunud.

Kui neid materjaalid lähemalt waada-
ta, siis selgub, et „ühise väerinna“ orga-
nisatsioonides olevatel töölistel mingisugust
ettekuju ei ole olnud nende ühenduste
kirikahlistest sihtidest. Need on päris täpi-
selt võetud kui tööliste huvijid kaitsvaid
riihimisi. Nende organisatsioonide juh-
telle hulka kuuluvad esimees joones riigi-
kogu liikmed-kommunistid, on teadmatuid
inimesi lihtsalt sisse vedanud, kes tegevuse
kirikahlist ei teadnud aimata.

Sellepärast on ka ülearune siidistust
tõsta kõigi liigete vastu, vaid kannatama
peavad juhid, kes oma õõnestamise tööd
teadlikult on teinud.

§ 102.

Siidistust on uurvate mõimude poolt
tõstatud uue nühklusjeaduse §§ 102 ja 129
ja nühklusjeaduse §§ 231 ja 1034 põh-
jal. Viimased paragrahvad käivad siid-
istustest ühikute ofade kohta, kuna peapara-
grahviks jääb 102, mille alla käivad siid-
istused ühikutest ofavõtmises, mis kofku as-
kunud ja enesele sihiks võtnud raske kuri-
teo — põhijeadusega maksima pandud riigi-
korra kukutamise vägiwaldsel teel.

Eel paragrahv ei ole meie korras min-
gisuguseks uudiseks, vaid kõik teised krimi-
naal-kodeksid näevad selle ette, sest üheski
riigikorras ei ole lubatud, et mõni kodanik-
kude rühm enesele sihiks võtab vägiwaldse
riigikorra kukutamise. Sellepärast ei või
õelda, nagu oleks siin tegemist mõne wne-
aegse jeaduse punktiga, mida mujal ei tar-
vitata. Demokraatlikes riigikorras peab
enamuse mõim sama kindel olema, kui riigi-
kordadeski, kus vähemuse valitust mõimul,
kas olgu see monarhia ehk wene nõukogu
riik. Wähe tekitab ainult selles, et demo-

kraatias sünnib kõik enamuse nimel ja taht-
misel ja enamuse heaoleku pärast.

Kas oli põhjust riigikogu liikmeid arreteerida?

Riigikogu liiget võib mahialla võtta
põhijeaduse § 48 põhjal ilma riigikogu lu-
bata, kui riigikogu liige ofeteed kuriteo
pealt tabatakse. Raskolewal juhtumisel on
tahtlust avaldatud, kas riigikogu liigete
arreteerimisel seaduslikult on talitatud.

Uurivatele mõimudele on selge, et riigi-
kogu liikmed tabati kuriteo pealt. Kui
meile dokumentaalset selgeks on saanud, et
üks ühik kogu oma tegevuses riiklisset
kuritegeline organisatsioon kõigis oma sihti-
des, kawatjustes ja abinõudes, siis on iga
ühik altfioon, mida see ühik oma sihi
täitsemiseks ette võtab, kuritegeline. Ja
igati, kes tabatakse selle tegevuse pealt,
on kuriteo pealt tabatud.

Esitatakse küsimusi, et kui see teada oli,
miks siis kurjategijaid warem ei tabatud.

Selle peale võib wastata, et jeda seni
andmeliselt ja dokumentaalset teada ei ol-
nud, see mõis küll aimataw olla, kuid mitte
põhjendatult.

Riigikogu liigete mahialla mõtmiseks on
aga põhjust annud nende organisatsioonide
poolt korraldatud kooalekul meel erikuri-
telised põhjused, näit. Marvas kofe selle teo
järele, kui Wenemaalt saadud juhtnõu-
dust oli võetud, kusjuures läbiotfimisest
leiti Wenemaale saadetavatest kirjades,
kui ka saalt saadetavatest kirjades paljasta-
mat materjaali.

Tallinnas korraldatud kooalekul, mida
riigikogu liikmed juhatafid, laotati muu
seas laiati mäsule kuhjwaid lendlehti ja
jardae jaoks, mis pärast kätte saadi ofalt
terweli, ofalt rebitud.

On selge, et iga altfiooni läbiwaatami-
seks riigikogusse kuretegevuse halmamises
nõuab kofu nartve mitte ainult walitjustel,
sifeministrit ja kofutegelastelt, waid ka
parlamendi liigetelt ja analifu arwamise
kandjatekt. Meil on mõidud tähele panna,
et niijugustel kordadel kuidagi kaduwust
awaldatakse halmeeeluse poole; awaldata-
takse kahetsuse tunnet, et illekohut tehakse
inimestele, kes ideelist mõitlust peavad.

Selge on, et meie oma riigi alalhoid-
mise mõitluses, mis rahwa enamus raske
waewaga kätte saanud, ei wõi halmeeeluse
sele maad anda. Meie peame teadlikud ole-
ma, et jeda meie halmeeelust mõidakse ka-
jutada meie ilseiswuse wastaste poolt.
Meie peame mõitlust riiklisse ilselemise pä-
raiti ja kofe, kes riigile wäewõimuga tah-
wad kae külge panna, peawad selle all kan-
nata. On arusaadaw, et mõitluses po-
liitilise kuretegevuse vastu ei tohi kannata-
da meie digusline kord. See mõitlus ei
tohi terroriks muruda.

Pragufel korral ei wõi keegi õelda, na-
gu oleks meie oma mõitluswõijiga riigikor-
ra aluseid kõigutanud. Siis siinib jead-
uste ja kofu diguse mõitlmise korralduste
kaidu.

Just see on digusline kord, kui täide-
takse jeadust ja walwatakse jeaduste kaitmise
järele.

Kuid riigikogu liigete mahialla mõtmi-
sel on ka peale juriidilise külje oma mõit-
luspoliitiline külje. Ma arwan, et illeki
walitus ei wõi jeda tähelepanemata jätta,
kui ühe kuretegevuse ala peategelased,
pragufel korral riigikogu liikmed-kommu-
nistid randaamad mõõda maad ringi, orga-
niseerivad ja siinnitavad kuretegevust igal
sammul, wewad sisse siituid kodanikke
nende teadmatuses, awatlenad neid kure-
tegevusele, jääwad aga ise selle juures wan-
gistamata. Walitus peaks selle talituswõij-
järele tabama ainult koorwalitsiuid, peate-
gelasi wabaks jättes.

Minule on parlamendis ille õeldud —
peategelased joofsewad ringi, aga roopajead-
jaid karistatakse.

Peategelased, kes pöranda all tegutsesid,
wangistati. Kas tuleb nüüd sellest järele-
dada, et nende järeleliijad, kes Moskwa
käsu järele olid pugunud parlamendi liikme
puutumatase taha, peawad jääma waba-
duse, sest parlamend: wõi wästupidi: ta-
lituse korral pahaks saada. Eeda ei wõi-
dud siiski lubada. Kuritegelised parlamendi
liikmed on jeaduse nõudel wanostatud.

Meil on warem paljud parlamendi lii-
kmed (kommunistilised riiklased) kureteos
siidistatud, kuid peale kofuotfise on nad

Nõupidamine Kalaasjanduse korraldamise ühtlustamiseks põllutööstusteeringus.

Kalaasjanduse korraldamine on meil
senini meel lõpuliikult mäljafuunemata.
Selle korraldamine allub ühekorraga kolme-
le peawalitjustele, nimelt metfade, maakor-
ralduse ja põllumajanduse peawalitjustele
ning ühise töötawa puuduse tõttu on iga-
üks neist sel alal oma arandgemise järele
pidanud tegutsema. Põllutööstusteeringum
on selle tähtsa rahwamajanduslise ala kor-
raldamisel arwamisel, et wiibimata tulewad
kindlad sihid ja alus luua, mille järele meil
kalarikuse kaitset ja edendamist teostada
tuleks. Nõupidamisel, mis neil päewil põl-
lutööstusteeringumis toime pandi, oli aru-
tusel üldine kawa kalaasjanduse korralda-
miseks, kawatsetawad juhtnõu-
dised rendimääramiseks ja eritingimiste
ilseleadmiseks. Nõupidamisel asuti lei-
tusekohale, et kalaasjanduse korraldamist tuleks
kahes sihis alustada ja nimelt olgu ees-
margiks kodumaa kalariidide alalhoidmine
ja häwinemise eest kaitsemine, ning kala-
hulga suurendamine ja teiseks majandus-
liselt tähtsamate kalaliikide siisteomine
meie wetesle. Et kalapidaid rohkem woe-
fogude juure sihuda, ning neile soodsamaid
elamismõimalusi luua, leitakse tarwilikust
et suuremate wefogude juure maad pla-
neerida tuleks ja et wefogud wähemalt
12 a. peale rendile antaks. Kalafaswatuse
edendamiseks ja alalhoidmiseks leiti tarwi-
likust, et tuleb selgusele jõuda, misugused
kalafordid kufagil kaswada wõiwad, milleks
kõik wefogud järele uurida tulewad.

Et wefogu produktiivuse alalhoidmist
ja edendamist garanteerida, siis leiti nõu-
pidamisel tarwilikust, et wefogu rentni-
fult tuleb tagatistatada ühe aastani rendi
uuruses sisse nõuda, kui wefogu 6—12 a.
peale rendile antakse. Kui aga kalapüügi
digus wähenen aja peale rendile antakse,
tuleks tagatistatada wähemalt poole aastani
rendi tagatistatada sisse nõuda. Ühtlasi leiti
otstarbekohaselt luua sellekohane kalamar-
jade hantamise wõrk, kust mõimalik oleks
wefogusid warustada noorte kaladega. Su-
gutatud kalamarja miimist ofustati rent-
niuse kohuseks teha, niijamuti merde woo-
lawate jõgede, kofede ja paisude juures,
kalarennide ilseleadmist angerjate jaoks,
kui ka teatavate kalafordide toomist wefo-
gusse, kui on olemas eeldused, et seal wä-
sawad kaswamise mõimalused olemas on —
niijugused kohustused eritingimisenä rendi-
lepingusile ilsewõtta tulewad.

Kalafaswatuse edendamise mõimaluste
loomiseks oli arutusel olemasolewate kala-
liikide wäljarentimine kalafaswatuse eri-
otstarbekes ja wite tiikide ofutamise küsi-
mus, kus toonitati, et selle juures eraofga-
tuji tuleks luua ja neid toetada nõuand-
miste ehk ka laenuude andmise, kui ka toe-
tusummaade andmise naol.

Walidati joowi, et põllutööstusteeringu-
mi eelarwesse summad ilsewõetaks 1 ehk
2 stipendiaadi saatmiseks mäljamaale kala-
asjanduse põhjalikust tundmaõppimiseks.
Et kalapüügi kofade rendimääramist niij-
hasti metfade- kui ka maakorralduse peawa-
litjuste toimetawad wefogude allwuse jä-
rele ja et rendimääramist ja rendilepingute
jõlmimist ühtlustada, leiti tarwilikust moo-
dustada ühine komisjon, kuhu kuuluwad
metfade-, maakorralduse- ja põllumajanduse
peawalitjuste ja riigikontrolli esitajad, kes
enne rendimääramiste aktide kinnitamisele
saatmist, need läbiwaatamad ja oma arwa-
mised juure lijawad. Ühtlasi leiti soowita-
maks, et järgmisel aastal wäljarenditawate
wefogude nimekirjad kindlaks tehtaks ja
aeglasti põllumajanduse peawalitjustele saa-
detaks, millega mõimalus oleks wefogusid
enne wäljarentimist põhjalikule uurimisele
wõtta ja renditingimisi kindlaks teha.

Segafomisjonidest ei saa asja.

Kuoorumi puudusel mõimata kofuotfuda.
Jäinud aasta lõpul peeti üleriiklisset
põllutööstusteeringu komisjonide walimisi, kus
pibid esitatud olema põllutööstilised ja töö-
andjad ühejugusel määrad, nimelt wiis esi-
kõik Wenemaale põgenenud.

Segafomisjonidest ei saa asja.

Siisjuti allakirjutatud Leedu-Saksa kaubale-
pingi kannafes weebuarikuis Saksa riigi-
päewale ja Leedu seimile kinnitufeks ette.
Leping on sõlmitud kofe aastani peale, 6-ku-
lise ilseillemise ajaga. Lepingu tekst ei
ole meel awaldatud, kuid ilseilsejaded wõi-
me järgmist teatada: Leping on sõlmitud
enamfodustuse alusel, mis puudutab kifu-
wa ja kufumata waranduse omandamise õi-
gust ja omandatud waranduse toodete ehk
selle enese waba wäljamedu. Wabrikanti-
del ja ärimeestel on õigus ilseilsest ehk esi-
taja kaidu tellimisi aranda ja siisteostufid
toimetada ilma et neil seejuures erimafu-
sid oleks kanda. Kallistufid, mis mustri-
sisse meetakse, wabastatakse nõudmise peale
funduslikult tembeldamisest. Sisse- ja wäl-
jawee ning transiidi lubasid kaupade kofu-
ta ei kofata, wäljaatamud ainult sõjariistad.

EEL

kojat kummagilt poolt üleriiklises komis-
jonis.

Nagu nüüd aga selgub, pole mõimalik
segafomisjoni kofku kufutada, sest puudub
kuoorum; tööstiste poolt on wiis ja töö-
andjate poolt kolm esitajat walitud.

Nüüd jääb üle, kas segafomisjoni täien-
dada erapooletu elemendiga wõi põllutöö-
liste tööpäewa kindlaksmäärata jeadusand-
lifel teel.

Metfa ostuhinna tähtaega pikendatakse.

Nagu kureme, esinenud põllutööstusteeringu
neil päewil ettepanekuga wabariigi
walitjustele, lubada 1923/24. a. metfamüügi
hooajal metfaostjatele, kes ehimest kolman-
diku ostetud metfahinnast lepingus ette-
nõhtud tähtjaks pole muutnud ära kasuda,
pikendada kuni 1. maini 1924. a. Tarbe-
korral wõiks mafu tähtaegu pikendada tin-
gimistega, et mafualuse summa pealt wõi-
wituse raha ette ära kasutaks — 1 % krus.

Mis puutub eriti kohalikkudes elanik-
kudesle, kelledele metfa wõitluspakkumise
teel oma majapidamises on müüdnud, siis
olewat põllutööstusteeringu arwamisel, et ka
neile ehimest kolmandiku ostuhinna kasu-
mise tähtaega pikendada tuleb.

Ekspord-kulmetusmaja ehitamisküsimus wabariigi walitjustele esitatud.

Põllumajanduse peawalitjust esitas neil
päewal wabariigi walitjustele põhjõtteliku
eeldu, tunnustada tarwilikust kurema
ekspord-lapamaja ehitamist Tallinna jada-
mas. Selleks otstarbekes on põllumajanduse
peawalitjust jadamas juba suurema maatüki
(Wäikewi jallalt) walmis maadand; waba
ehituskruut kulmetusmaja jaoks leidus seal
ligikaudu 500 ruutjüda. Wabariigi walit-
juste põhjõtteliku ofus oleks sel põhjõtel wa-
remalt tarwilik, et põllumajanduse peawalit-
just peatfekt ehitamiseeltoib wõiks algada.
Ofialgse arwestamise järele lähets kulmetus-
maja ehitus maksma 100 miljoni margi
imber.

Riigi põlewõitwi tööstuse 1924. a. eelarwe.

on tööstuse juhataste poolt mäljatoetatud ja
praegu turbatööstuse nõufogus läbiwaata-
mifel. Jäinud nädalal waadati läbi töös-
tuse administratfiooni eelarwe, kuna koes-
olewa nädala järele eelarwe tööstuslisse ofa
läbiwaatamine on.

Eelarwe järgi kawatsetakse koesolewal
aastal 20 miljoni puuda põlewõitwi wälja
wõtta; põlewõitwi hind jääb koesolewal
aastal endiselt.

Maasajate nimekirjade kofuotfimine Läänemaal.

EEL. Läänemaa riigimaade ülem tea-
tab, et maasajate nimekirjade kofuotfimine
Lääne maakonnas planeeritud mõijatest
maasajateks on wallanõufogude ees järg-
mistel päewadel: Wõõla mõisa peale, Paj-
leha wallamajas, 14. weebuaril j. a. kell
10 hom. Puffaste mõisa peale, Martha
wallamajas 16. weebuaril j. a. kell 10
h. Wõhma Wanamõisa mõisa peale, Kirbla
wallamajas 19. weebuaril j. a. kell 10
hom.

Leedu kaubaleping Saksa- maaga.

„Berliner Börsen-Zeitung“ kirjutab:
Siisjuti allakirjutatud Leedu-Saksa kaubale-
pingi kannafes weebuarikuis Saksa riigi-
päewale ja Leedu seimile kinnitufeks ette.
Leping on sõlmitud kofe aastani peale, 6-ku-
lise ilseillemise ajaga. Lepingu tekst ei
ole meel awaldatud, kuid ilseilsejaded wõi-
me järgmist teatada: Leping on sõlmitud
enamfodustuse alusel, mis puudutab kifu-
wa ja kufumata waranduse omandamise õi-
gust ja omandatud waranduse toodete ehk
selle enese waba wäljamedu. Wabrikanti-
del ja ärimeestel on õigus ilseilsest ehk esi-
taja kaidu tellimisi aranda ja siisteostufid
toimetada ilma et neil seejuures erimafu-
sid oleks kanda. Kallistufid, mis mustri-
sisse meetakse, wabastatakse nõudmise peale
funduslikult tembeldamisest. Sisse- ja wäl-
jawee ning transiidi lubasid kaupade kofu-
ta ei kofata, wäljaatamud ainult sõjariistad.

EEL

Tallinna sõnumid.

Korralagedus Tallinna turul.

Kauplemise kohta Tallinna turgul on omad määrused ja korraldused olemas. Need on mõistliku poolt väljastatud, „üle-muse“ poolt heaks kiidetud, „Riigi Teata-jas“ avaldatud ning jundmäärustena maks-ma pandud. Sga jundmäärus on kohalil seadus ja tema alla peab ilma erandita iga-iis end paenutama.

Sundmääruste täitmise järele valvab eestkätt kohalik politsei. Viimase mõimu piirfonda kuulub ja ta kohuseks on abinõu-de tarvitamisele mõtmine jundmääruste ri-fumiste lõpetamisteks, sest jeda nõuab sea-dus (maata „Politsei korraldus“ pr. 16 punkt 1).

Kauplemine turgul seisab linna ma-janduskomisjoni ülemaatul, kuna otsekohe-ies järeleaatatajaks kauplemise, müümise ning seisuaitade kättenäitamise üle on tu-rumilemaataja, tema abilise ja teised linna-walitsuse poolt määratud isikud.

Mitmetatud korralduste alla kuulub ka kauplemine uuel turul. Kuna aga kauple-mine viimastel aastatel järjest elavamaks muutub, siis lastis linnavalitsus kõige-pealt kurikuuksid pakkida sealt ära koristada ja kaffas ülesostjaid turult eemale tõrju-ma, et maaltulijatele võimaldada otsekohe oma kaupu tarvitajatele müüa.

Arusaadav, et niisugune korraldus ei meeldinud alalistele vaheltkauplejatele ja mõned viimastest ei ole jeni omafti endi-dest paitadest lahkunud, olgugi, et nende peale juba mitmed protokollid on tehtud. See annab aga halba eeskujut teistele kaup-lejatele. Viimastel ajal juba wiilistawad mitmed fugu turu korralduste ja määruste peale ja igalüks waheltkaupleja kaupleb seal, kus ta heaksartwab, ka fõnni- ja fõiduteede peal.

Seda wiisi asja edasi minna lasta ei wõi ta majanduskomisjoni on kawatjus jund-määrustes täiendamist selles mõttes teha, et turumilemusele ehk politseile administra-tiivkorras karistamise digus antaks. Sel-lega päri olla ei wõi, et selle all kannataf-sid mitmed ilmasiilita. Waremalt Wene walitsuse ajal ei lubatud administratiiv-korras karistamist jundmääruste rikkumise puhul, weel wähem wõib jeda lubada praegu, ega ole selleks ka majadust.

Kui jundmäärused turul rikutakse, siis ei tule mitte ainult protokollid tegemisele lep-pida, waid politsei kohuseks on ka selle eest hoolt kanda ja abinõusid tarvitusele wõtta, et korrarikkumisi ära hoitaks.

Praegu kauplewad turumafes keelatud kohas, kuid kui pea ei wõi nad seal ka üle turuaja kuni õhtuni kauplema jääda. Wiimaks ei wii nad sealt oma folu ka wõtses koju, waid lööwad pakkid üles ja wõta-wad fugu turuplatfi oma kraami alla. Käi-gu siis linn jälle fuus aastat kohtu ja oo-daku wiimase otjuft, nagu ta wanade put-kade fõrwaldamise puhul tegi.

—b.

Majades tuleks majaelanikkude nimetirjad avalikult illesseada.

Kuna waremalt politsei nõudis maja-omanikkudest kodades majaelanikkude nime-firjade väljapanemist, on wiimastel ajal see nõue ära jäänud ning paljudes majades majaelanikkude nimetirjad kodadest ära ko-ristatud. See aga talistab wõdraltel, ot-fitawate isikute illesleidumist. Jseärans te-rawalt torkab farnaste nimetirjade puudus filma fuuremates majades, nagu uues lae-nupanga majas, kus terwelt wiis fisefaiifu neliandal ja wiendal korral asuwate elu-korteri juure wiwad. Kuna aga fufagilt näha pole, misjuguft fisefaiigust teatud korteri juure pääseb, siis tuleb tihti mõnelgi isikul wiide treppi mõõda wiendale korrale minna, enne kui otjitawa korteri illes leiab.

Teater ja muusika.

Draamateater.

Lumahomme, kaupäewal, näitlejate fuurepä-rane „Mõllang“, milles efinab Draamateatri päästearmee ühes sama teatri uue alalise sin-foonia orkestriga. Ilfifumbreis tegetu fogu näitefelfifionb. Esitawas iliri tuli müüri-tööft — insfenceritub rahwalaul, loomulifult kõige wõrskem Soots, „Wene fountaan“ a la Goliath — Bergere, pifile neegripaar j. t. huiw-itawaid ja emeolematuid numbreid. Peale selle külmalaat ilies muufeuuniga.

Ünnefufed ja lufifööd.

13 pangi lufifööri ära joonud.

4. fip. toimetanub fift uul. 62 elufeto Ge-dalia Kamenets, kes Tallinnas asuwa Walga li-fööri- ja nappifubrifu Tallinna efitaja, Marwa maanteel nr. 19 asuwas ladus inwentuuri, kus raamatud kauba tagawaradega käiesti foffufolaks olid. Kõige peale inwentuuri tegemist haffafid kuulujutud lufifuma, et ladu teenija Otto Wil-der olla fuuremal arwul lufifööri fõrwalbanud, mida aga Kamenets efitagul ei ufifunud, tea-des, et 4. fip., fõit asjad forras olid, kuid et aga kuulujutud ifta laiemalt ja laiemalt maad haffafid mõtma, pani Kamenets 27. fip. ladu järelewaatuse toime, kus 18 ja pool pangi li-fööri ja nappifide puudujääft umbes 100.000 m. peale ilmfifis tuli, mispärast asjast kriminaal-politfeile teatati, selle poolt Otto Wilder wahja-alla wõeti, fufjuures ta feletanud, et puuduwat lufifööri — umbes 13 pangi poolteife aastat joof-ful ife ära joonud, ilma et jeda fufagile edafi oleks müüinud, ehk selleft mingifugust faju fca-nud.

4. fip. teftud inwentuuri juures ei tulnud aga puudujääft selle tõttu awalifuf, et Wilder ife hufelife illelufemist toimetanud, kuna aga 27. fip. jeda tema hooeks pole ufalbatud. Otto Otto p. Wilder on wahjalla wõetud.

Juustuladu mahapõlenud.

Neil päewil põles Wiljandi maafonnas Heimthali mõifas elufetwa Jaan Bergmanni waldamisel olew ladu ühes keesoletwa juustuga mahä. Sisse põles umbes 250 puuda juustu 225.000 marga wäärtufes, mis aga 675.000 marga eest ffinnitatud olf.

Rogutud andmete järele on tuli waraste täest, kes ladusse fise olid murdnud, hooletu-malt tulega ümberfaimife läbi algufe faanud.

Surjategijate tabamifeks on abinõud tarwi-tufele wõetud.

—d.

R i i g i f o g u.

Tähelepanemistewäärt seifufohad jaelawad waidluied riigikontrolli eelarwe juures.

Riigifogu eelarwe üldko-misjoni koosolek 29. jaan.

(Järg).

Riigikontrolli eelarwe haru-tamisel feletab riigikontrollbör Dinas (fots), et praegu mõimata olla wähenbada selles ametkonnas teenijate koosfifu, ka ei faa-wat seal tegeuwft loomale tõmmata enne, kui töö järje peale on featud. Müüd olla aga fuur hult tööd ees järje ootamas. Töö olla ka sellepärast wifa edenema, et riigi asjaajamine wäga teeruline olewat, mispärast teda rafte kontroleerida.

Et riigikontrollis aga töö ilbfe dige wi-jalt edasi ilfuf ja et töö tagajärgede üle ifegi riigifogu ringkonnas wäga wähe tea-tatfe, siis tõstawat selle üle ifeni riigikont-rolbõri omad fotsifuf felfimehed ning fa-muti ka muibu nfi truud liibu mehed nuri-nat ja küfiwad, misf riigikontrollis tööd nii faladufe faite all tehakse, et ifegi aruandeid riigifogule ei efitata.

Aruandja kindral Soots paneb ette alamkomisjoni poolt foomitatu määrat riigikontrolli ametnikkude koosfifu wähen-damist ffinnitada. Alamkomisjoni il olla küll kõigi ta püüdmiste peale waatamata mitte forda läinud riigikontrolli lautamife-le piiri panna, ega e arwet minema-aasta määrani lüüa, fef aiinult ffwifiofakonnas ilfi olla tänamufes eelarwes 10 lufifõudur juure tulnud, kuid alamkomisjoni olla fifti ka-fet teinud lautamist piirata. Tänamufel fefwal aastal olla farnane lautamane ife-ärans lubamata.

Riigikontrollbõri wäide, et mõne uue ame-tiafufufe ja ettemõtte juuretulemifega ka kontrollametikude arw lastwama pibi, ei ole digufatud. Ametiafufuste asjaajami-ne olla praegu enam-wähem forras ja mitte enam farnane, nagu aastat kolme-nelja e-ft. Nende töö kontroleerimine on muibugi ka hoopis lihtfam, mispärast praegu selleks ametnikkude arwu fuurendamist waja ei ole-wat.

Sääleenamufega fufutataf-se aga alamkomisjoni ettepa-nefud läbi ja ilhine wäerinb liidufst ifefotfideni wäaletab riigikontrolli ametnikkude koosfifu fuurendamife poolt. Komisjoni koosolek lõppes 1/210 f.

Riigifogu eelarwe üldkomisjoni koosolek 30. jaanuaril.

Koosolek algab kell 5 p. l. Päewafor-ras riigikontrolli ja rahaminis-teeriumi fufulude eelarwe aruta-mine. Endifel koosolekul ei jõutud lõpule riigikontrolli ametnikkude ja teenijate koos-fifu läbimaatamifega, jeda jattatafse eila-fel koosolekul. Alamkomisjoni poolt ette-pandud muudatufed ametnikkude koosfifu-s wõetakse wafstu tee de o f a k o n n a s.

Esijawae ofafonnas foomitab alam-komisjoni aruandja kindral Soots amet-nikkude koosfifu mõne ametniku wõrra wähenbada, kuna praegufel korral fõjami-nisteeriumi eelarwe ilbfe wähenenud ja fõ-jaagfjed arwed fuuremalt jaolt läbiwada-tud.

Pitka mees Weeberman waidleb ka jiin ametnikkude wähenbamife wafstu; selleft ei olla riigil mingit faju, kui ta jiin ametnikku-de arwu wähenbama haffab. Riigutawas ilfimeeles toetawat Weebermanni liidumees Jaanis, fots Martna ja mitmed teifed pa-hempoolfjed.

Alamkomisjoni liige Anniko (fritf.) teatab, et ametnikkude koosfifu wähen-bamife afjus komisjonis riigikontrolliga foffu on lewifud, imeftab aga, et riigikontrolli efitajad oma foff-fefpeft kinni ei pea.

Sääletamifel wõetakse alamkomisjoni ettepanel fifti wafstu, fuigi fõfide pere ja rahwaerakonna ning Pitka mehed selle was-tu hääletawat.

Et eelarwe fuur, torkab ka ifegi fõfidele filma, ja oma mees L. Johanson arwufab terawalt riigikontrollbõri püüet, igafugufte ettefäänete all eelarwet fuurendada püüda, nii küll efitufe fufudefs, autafufis, ergutus-rahaks ja autode murefemifeks fummafid nõudes. Wiimafeks otftarbef fofuni 1.161.400 m. ille ilfz miljon ilfz fa-da fuus fufimend ilfz tuhat mfi!

Johanson paneb riigikontrolli juhtidele ilhe wäga fifeba ettelufemife, mis feal dige tõfijed näob ffinnitab. Nii fähenbaf felffi-

mees, et riigikontrollis niifugufes lauta-mifed ja lubamata wõhtufed ette tulewad, mis jeda afufufst fofuni ifefugufes wärfwis paifta lafeb. Oma kõne tõendufeks toob ta hulga näitufi. Lõpufs fähenbaf Johanson, et foomitam oleks, kui riigikontrolli fofe peal mõni wanem tege-luse, näiteks koolifõp. E. M. rtinfon (fots) oleks. See tooks feal mitmeti parandufi. Autode afjus foomitaf-je muudatufi ja uut forda. Selle küfimufe lahendamane wõetakse arutamifele ja ofjus-tamifele tulewal efmaspäewal.

Tehakse mitmeufugufed ettepanefud riigi-kontrolli fefafufufe fufude wähenbamifeks. Nõutud on 7.305.300 m., alamkomisjoni on ettepannud eelarwet wähenbada 1 milj. 159.900 m. wõrra.

Sots Johanson teeb ettepaneku eelarwet wähenbada 1.476.700 m. wõrra.

Põlum. rühma nimel teatab Saarman, et rühm alamkomisjoni ettepanefute poolt hääletab, kuna komisjoni mitte juhtumifi arwufid ei ole mõtnud, nagu jeda nähta-walt hra Johanson on teinud ja nagu ka eilafel koosolekul fahjufis praftifjeeriti.

Wafstu wõetakse alamkomisjoni ettepa-nefud, kuna müüd põlumehi ka fefferakonna mehed toetawat. Efitufe fufude määramine jääb lahtifeks ja ofufufatufe ilies autode küfimufega fufawal efmaspäewal.

Arutamine fefstab toimetufe töö lõpul edafi.

Teeedeministeeriumi eelarwe alamkomisjoni.

Koosoleku afgus on küll kell 9 peale hom. määratud, felleks ajaks on ka fõif komisjoni liikmed, hult ametiafufufte efitajad ja teeedeminifter fofal. aga et komis-joni aruandja töõerakonna mees Th. Pool heaks artwab ille poolt tunni hiljaks jääda peawad fõif koosolijad tahtmatalt ootama.

Kefamab edafi põhimõttelifeb wafelufed meie pofti ja telefoni olude fõrwalbamife afjus. Wafelufes fõfjewad aga dige ja-gebasti ifilifele pinnale, fef poftiwaar-tilfufe illemufe ja teeedeministeeriumi juures afuwa poftiafjandufe infpektori wahel näib wafelufwat fuur mõtete lahkunefel ja komis-joni koosolekul püüawad mõlemad poolad müüd ennaf diendada ja wafafst riiwata.

Koosolekul poftiafjandufe juhtiwate jõudude poolt awalbatud mõtete puhul jäi fuulafatel mulje, et selles ametkonnas praegu-fel ajal asjad mitte selles forras ei ole, nagu foomitaw, ja et jiin tarwis oleks fätt, kes forra maifa tooks.

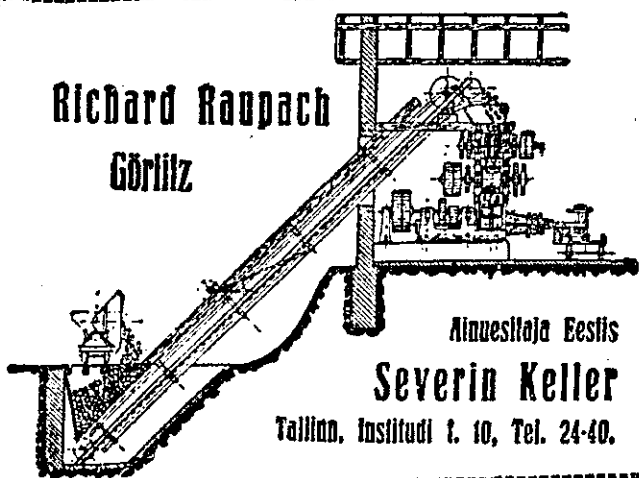
Teeedeministri fofufetaitija hra Amberg kandis komisjoni liiketele ette fama, mida lähemal ajal pofti- ja telefoni olude fõrwal-duf. l. mafsma panna fawatfetafse. Pea-mõte selles oleks, et lähema kolme aastat joofkul fõifi wallamafafid telefoni wõrguga ilhendamata tahetafse, milleks riif fufufid peaks kandma. Minister puudutas mõõdaminnes õnnetunat defembri fuu määrust poftiaf-jandufe fõrwalbuses ja fähenbas, et tema määrufe alla fufutanud teadmatufes, kuna poftiwaarwaltilfufe illem feflunud selle kohta oma arwamist awaldamast.

Eelarwe arutamifes jõudis eilane koos-olek küll lõpmata wähe edafi ja kui järg-mifed koosolekud ka famalaadilifeb on, siis ei ole ette näha, millal teeedeministeeriumi eelarwega alamkomisjoni lõpule jõuab.

Alumiiniumist ja emaileeritud keedupotte, kohwikanne, ämbreid, lüpsikuid, wanne j. n. e.; lihahakkimise masinaid „Aleksanderwerke“

soowitab suurel ja väiksel arwul

G. ja A. Rothermundt — Tartus.
Äri asub nüüd Küütri uulits nr. 3.

Aurumasinad
Telliskiwivabriku
masinad
Turbamasinad
Transportabinõud.

Siferiigist.

Sarjumaalt.

Sarjumaas uus maafonnawalikatus,

mis esimehel uue maafonnawalikatu koosseisul läinud nädalal waliti, asub käesolewa nädala lõpul juba ametisse. Asjaajamise illemõtmise wana maafonnawalikatu teisest jännib neljapäewal, 31. jaanuaril.

Juuru uus wallawalikatus.

Juuru wallandufogu walits hiljuti walitanemaks Johannes Mäspeli, kellele faks abiliit waliti. Sekretäri post jäeti endiseks — 5000 m., tema abiliit 3000 m. kuus. Endise sekretäri Johan Kooni asemel waliti uueks sekretäriks S. Tobias. Kes läinud hiljuti Juuru maafonnawalikatu poolt korraldatud sekretäride kurjusel lõpetas.

Ingliste laulu-mängu seltsi peakooside.

oli 26. jaanuari õhtul Rau algkoolimajas. Osawõtsid 42 liiget. Uude juhatusesse waliti esimeheks Arnold Karjanevski, laekahoidjaks Mats Karjanevski ja kirjatoimetajaks S. Orgusaar. Lõpupooltel muutus koosseis tegelaste isiklikude wahekorde lahendamiseks, misjärele oli aga koosseis poolt ägebaid proteste esile kutsus. Keskuse tegevusharu ellukutsumine ajustati jätkatult. Tegelan.

Raius seemnevalija puudust ei ole.

Müüd, kus juba suwewili lõpulikul peetud, mõib tähelepanna, et hoolia kuuatamise ja puhastamise juures laera kui ka odra seemet mõib saada, mis nagu faksid näidanud, õige rahuldawalt idaneb. Kuud selle wastandiks on herneid, mis peaaegu kugi ei idane. Et karjale põlmele korsttoitu kõigil põlmeestel tarvikul määrat ei jätta, ostetaks loitakse. Korraldamiseks faksid jätud liigat ostuühtote, nagu niipalju, kui foote j. r., ühispiimatalituse faudu, kus ostetud materjali hind järgmise kuu piimaraha maha arwatakse.

Teenijate palkamisega Sarjumaal algust tehud.

Hiljuti põlmehehed on käesolewal kuul juba teenijate palkamisega algust teinud. Palgad piisivad endisel kõrgusel; aastajulastele maksetakse 30.000 mrf. priiöögi, ilma warustustega. Teenijad läinud saawad aast. 12—14.000 m. rohas ehk järele oja rahapalgale wastawalt natuuras, peaaesjalikult riidet ja jalatseid, kuna milja Sarjumaal peaaegu keegi teenijatest ei nõi. Ka kuuliti on mitmed põlmehehed kaubelnud, makstes 1000—1500 mrf. talwefimbel ja prii joot. — Wenie.

Särwamaalt.

Kursused Misjõe.

20.—26. jaanuarini peeti Juri Piti korraldusel põlmeajanduse ja karjafaswatuse kurssi Pangoa algkooli ruumes. Ettehegemi pidiwad põlmeid ja eriti linatasmatuse üle linatasmatuse instr. Timpa ning karjafaswatuse üle instr. M. Wolt. Salbade ilmade peale waatamata oli rahwast palju kuulamas. Jaa õhtu kohta oli kuulajaid faksiniel 60 naiste- ja 55 meeskerahwast. Ettehegemisi selgitati udupildi oparaadiga. Elawaid läbirääkimisi jännitas kuulijate ajutamise mõte, mida lähemal ajal kawattakse teostada. — Reeko.

Lehtje põlmeestte seltsi peakooside.

27. jaanuaril pidas Lehtje põlmeestte selts oma aasta-peakooside. Kõfku oli tulnud mõni amimees ja põlmees. Arutati läbi aruanded ja eelarwed ja korraldati walimisi. Põlmeestte seltsil on talu, mis kasutada antud muudugi ümbruskonnale eeskujul andumiseks, aga tänini ei ole jeda eeskujuliku korda jeda jundatud, isegi ei ole talu oma karja kontrolli alla annud. Seltsi eesotias püüdnud arjamad tegelikud põlmehehed. Peale koosseisul awati põlmeajandusliked kurssid, mis nädal aega kestawad.

Läbi wõetakse karjafaswatuse, põlmeajanduse, sooharimine ja wäikeloomakasvatuse. Kohale tulid maafonna instruktorid ja agr. S. Rinne.

Lehtje kontrollühitus.

Lehtje kontrollühitus pidas 27. jaanuaril peakooside. Ajustati looma jõutoitu riiklike faemu abil tellida. Waliti juhatus

ja rewisjonikomisjoni liikmed ning asemil kontrollühituse liidu koosseisule. Ühisus on töötanud pool aastat ja selle aja jooksul on asutajatele liikmetele 8 liiget juurde tulnud ja 2 liiget maha jätud, nii et ühijuses on praegu 19 liiget, 96 lehma ja 40 noore loomaga. Et talud kaunis kaugele üksteisest asuwad, nõuab see assistendilt palju tööpaewi. Kari on pea kõik segatõugu, ainult paar looma on täiswerd Angleri ja mõnisteistimend E. Angleri tõugu. Kinklat toitu karjale ulatab, kuid tuleb kaunis palju ostuühtoteit juurde osta, ja et põlmeestel rahapuudus oli, kannatasid loomad jõutoidu puudusel. Kõige suurem häda on aluspuhuga, sest puudub turwas. Loomade talwised elutõrised (laudad) peale paari on wäga miltjad.

Praagaga on kõik karjad warustatud, mida wiinawabrikud mõõdulate hindadega müüwad.

Wäljawaated ühijuse liikmetel ühijuse kohta on rahuldawad ja kui juhtivate jõudude organisatsioonimeetode ifka nii edasi kestma peaks, mõib loota, et liikmete arw aasta pärast mitu juurem on.

Wiljandimaalt.

Põltsamaa aleviandufogu

koosseisul waliti alevivanemaks C. Schmidt (majaperemees, endine). Aleviwalituse liigeteks jaid: C. Wajar (rahwaer.) ja R. Wirro (käsitöölise). Wolifogu juhatajaks waliti A. Schulenberg (üürnik) ja abideks J. Peterson (üürnik) ja J. Sinke (käsitöölise). Palgaks määrati aleviwanemale 8000 marka ja liigetele 3000 mrf. kuus.

Põltsamaa alevi ilma elektrita.

Läinud sügisene suurtöösi lõhkus Põltsamaa jõe alevi elektrijaama tammi, mille jõul alevil elektrit anti. Tammiparandustöödega hakati kohe peale, kuid kuuldarasti ei näeldawat käesolewal talwel enam elektrimaajinat käima panna.

Ühismeierei Wiljandi waldas.

Läinud aastal asutati Wiljandi waldas ärkamate põlmeestte eestwõttel viimajuhisus. Samal aastal algas ka meierei faksiseadete tarwimiseuute hoonete ehitamine, mis praegu edasi kestab. Loodetawasti jõuawad ehitustööd kewadel lõpule. Soone on kiwist ja ajub jõe kaldal endise Ruia kõrti juures. Piima ümberpõtamiseks tahetakse kasutada aurijõudu.

—Mbay.

Tartumaalt.

Otepää aleviwanem walimata jäänud.

26. jaanuaril pidas Otepää uus aleviwalifogu oma koosseisul.

Wolifogu juhatajaks waliti kohaliku postkontori ülem Siska; wolifogu juhatajale määrati 100 marka päewaraha koosseisul pealt. Ani abi juhatab, saab abi jada marka omale.

Aleviwanemale määrati 2000 marka ja kummalegi abile 1500 marka kuus.

Sekretäriks waliti Zints (endine) tagasi, palgaga 7000 m. kuus ühes prii korteri, kütte ja walgustusega; abile määrati 3500 marka kuus.

Kommunistid, kellel wolifogus 16 liiget 6 on, on suuremaks rühmaks, mispärafi nad ka aleviwanema kohta omale nõudsid. Et aga nende ninamees waremalt riigiwastase kihutustöö eest wangistati, siis jeadsid kommunistid aleviwanema kohale nooruse Peterson'i, kes aga ainult 4 häält poolt sai. Sellega jäigi aleviwanem walimata. Esimeheks abiks waliti Jaan Waher (endine) ja teiseks abiks Susi (kommunist, uus).

Põltsamaa aleviwalituse kurssid Udernas.

Hiljuti peeti Udernas kolmepäewase põlmeajanduse ja karjafaswatuse kurssid Olti ruumides ära. Kõnelema olid kutsutud põlmeaduse ja karjafaswatuse instruktorid. Et teed head ja wälised tööd lõpuks korrald, oli kurssidele osawõtmise kogu aeg elaw. Kuna kursside lõpupäew Uderna wabastamise päewaga enamlaste hirmuwalitusele al faksu kange, peeti kohapeal suurom oma-waheline koosviibimine sel puhul ära. Arutati meele jegafeid aegu, meie wahwaid jõdureid ine. — Ed. W.

Udernas piimawedru autol.

Et paljud põlmehehed piima meiereidesse juht wao raskuste pärast wiia ei saa, on Udernas P. Kompuse algatusel kinnisus üleswõetud piima ümberfardustel waldadeft nagu Kirepiit, Kellenuurmet ja Udernaft, autoga lähemasse ühispiimatalitusse wedama hakata. Wõetud oleks lähew umbes 2 marka toobi pealt, mis palju odawam ja soodsam tulewat, kui hobusega wedu.

Kontroll-assistent Udernas.

Et piimaauiti rohkust tõsta, õkustajid Uderna walla talupidajad kontroll-assistenti wälja kutsuda, kes ülewahust loomade järele peak ja kohapeal wastawat nõu annaks. — Ed. W.

Elwa ja Otepää aleviwalituse ei asutata tapamaja.

Maafonna poliitsei 3. jaoskonna ülem palus maafonnawalikust korraldust teha, et Elwa ja Otepää aleviwalituse tapamaja asutataks, kuna niinul teel ei olewat mõimalik alawäärustuse liha müüki kontroleerida. Maafonnawalikust ajus tapamajade asutamises eitamale seisufohale ja õkustas neis aleviwalituse tapamajade asutamist mitte nõuda, kuna elanikkude arv alla 3000 on. (Elwas on 1304 ja Otepääl 1774 elanikut).

Wõrumaalt.

Põltsamaa kihelkonna kongress 27. ja 28. jaanuaril.

Kongressi juhatusse waliti A. Siit ja C. Munga.

Esimeheks refereeris Dr. Piho termisholu üle. Ta kandis statistilised andmed termisholu all ette. Eriti täiustas ta alla kucha nähtust — abordi tegemise kaswamist. Teisena wõttis sõna selle küsimuse üle Dr. Tamm, kes selgitas eriti lastetermisholude, tuues ette mitmesuguseid haigusi ning näidates nende wastu wõitlemise abinõusid. Lõpuks andis ta oma sõnes juhatusi emadele.

Teisena refereeris Wõrumaa koolinõunik J. Sultson kooluse lastekaswatuse ning õpetuse üle, tuues esile laste ja wanemate wahetorda ning kooluse kaswatuse tähtsust.

Kolmandana refereeris Wõrumaa koolinõunik C. Munga kooliküsimuse üle, tähelepanu juhtides kooliõpetajate ja rahwa wahetorda peale, mis igal pool püsti kriitiline olewat. Lõpuks peatas ta koolide olukorra juures, ning juhtis tähelepanu nende majanduslike küsimuste peale.

Neljandana refereeris instruktor R. Saar wahetardustöö üle. Oma sõnes selgitas ta põhapärava loengute kasutust ja tarwidust ning andis juhatusi nende korraldamiseks. Teiseks selgitas ta kooluse tarwidust ning nende tagajärge ja andis juhatusi nende korraldamiseks.

Viitendana refereeris kooliõpetaja A. Siit kihelkonna jeltisfondi üle, kurtis inimseisolegu üle jeltisfondist wastu. Jeltisfondi kütistat ta algtooli kooliõpetajaid, kes ei püüdawalt koondada rahwast ühistele etewõtetele.

Et aeg juba kaunis hiline oli, siis jäid dr. Selmi Pett-Mäelo referaat naiste organisatsioonide üle ja kohaliku postkontori ülema Piniweri referaat raudtee, posti, telegraafi ja telefoni üle ära, mida ta järgmisel päewal ajapuuduse pärast lauwale üles ei jäänud wõtta.

Järgmisel päewal algas kongress oma tegewust kell 11 homm.

Esimeheks refereeris karstusinstrukt. M. Hansson karstuskuimuse üle. Oma sõnes selgitas ta mitmesuguste statistiliste andmetega ning tabelitega.

Teisena refereeris põlmeajanduse inspektor D. Traat põlmeajanduse üle, kandes ette neid puudusi ja wäärnähust, mida õkustajate korraldada tuleks. Teisena wõttis selles küsimuses eriti linatasmatuse kohta sõna linatasmatuse instruktor Timpa, kes selgitas üldise linatasmatuse tähtsust põlmeajanduses ning selle tarwidust. Ebaselgitas ta linatasmatuse ning ümberpõtamise küsimust.

Kolmandana refereeris M. Mälberg ühistegewuse üle.

Neljandana refereeris Joh. Palt noorjoo küsimuse üle.

Lõpuks refereeris instruktor R. Saar spordi ja mängude üle, aratähendades nende tähtsust isearanis waimlikult töötawatele inimestele.

Sõna wõeti õige loult puudutatud küsimuste kohta, nii et kõõ kaunis ümbrana tundus. Wäljast isearanis mõnede ühijute küsimuste juures, kus juures jagebaid kaunis isiklikult minid.

Rekolusiooni wõeti ka iga küsimuse üle õige mitu wastu, kuid üldjoontes olid nad kaunis tähtsused, mis igapäewase elus tihti teatulewad. Lõpuks näidati weel udupilte, mis kaunis hõwitawad olid.

Kord kongressil jättis nii mõndagi soowida. Soowitud isikuid tolgendas igal pool, kes tihti peale nii suurt lärmist lõtsid, et koomata oli teinud häält kuulda. — Reeko.

Uued wallawalikud Wõrumaal.

Kaasandis määrati sekretäridele palgaks 9000 mrf., wallawanemale 2500 mrf. ning abidele 650—900 m. kuus; nõutogu liigetele 100 m. päewaraha. Sekretäriks waliti endine J. Mälton, wallawanem. S. Suurjaar, abideks J. Kruuda, R. Kõigas, A. Wili ja R. Anderson. Rewisjoni komisjoni waliti 3 liiget.

Kaanjas määrati sekretäridele palgaks 9000 mrf., wallawanemale 1000 mrf. ning abidele 800 m. kuus; nõutogu liigetele 75 m. päewaraha. Sekretäriks waliti endine W. Normann, wallawanemaks R. Trummal, abideks M. Jänes, D. Wla ja P. Kaha. Rewisjoni komisjoni waliti kolm liiget.

Kaasandis määrati sekretäridele 4500 mrf., wallawanemale 1000 mrf. ning abidele 250 m. kuus; nõutogu liigetele 100 m. päewaraha. Sekretäriks waliti endine M. Reim, wallawanemaks R. Mämmar, abideks J. Lemmann ja H. Sultson. Rewisjoni komisjoni waliti kolm liiget.

Kaasandis määrati sekretäridele 11.000 mrf., wallawanemale 1500 mrf. ning abidele 600 m. kuus; nõutogu liigetele 100 m. päewaraha. Sekretäriks waliti endine C. Tamm, wallawanemaks J. Kurmiz, abideks J. Surt, J. Kottise, J. Taal ja D. Wält. Rewisjoni komisjoni waliti kolm liiget.

Kaasandis määrati sekretäridele 5000 mrf., wallawanemale 1000 mrf. ning abidele 150 m. kuus; nõutogu liigetele 30 m. päewaraha. Sekretäriks waliti endine A. Perm, wallawanemaks J. Kaibatas, abiks P. Kubar. Rewisjoni komisjoni waliti kolm liiget.

Kaasandis määrati sekretäridele 9000 mrf., wallawanemale 1000 mrf. ning abidele 500 m. kuus; nõutogu liigetele 50 m. päewaraha. Sekretäriks waliti endine J. Peerington, wallawanemaks J. Sotmann, abideks O. Wahing ja A. Juntmann. Rewisjoni komisjoni waliti 3 liiget.

Kaasandis määrati sekretäridele 7.600 mrf., wallawanemale 800 mrf. ning abidele 700 m. kuus; nõutogu liigetele päewaraha ei määratud. Sekretäriks waliti end. A. Kajak, wallawanemaks O. Wungi, abideks M. Pilt ja M. Siira. Rewisjoni komisjoni waliti neli liiget.

Kaasandis määrati sekretäridele 7500 mrf., wallawanemale 1200 mrf. ning abidele 500 m. kuus; nõutogu liigetele 100 m. päewaraha. Sekretäriks waliti endine C. Maruon, wallawanemaks P. Wena, abideks J. Eäna ja D. Kaha. Rewisjoni komisjoni waliti kaks liiget.

Kaasandis määrati sekretäridele 6000 mrf., wallawanemale 1200 mrf. ning abidele 400 m. kuus; nõutogu liigetele 50 m. päewaraha. Sekretäriks waliti endine D. Pähni, wallawanemaks W. Tamm, abideks J. Pragi, J. Wla ja T. Wäja. Rewisjoni komisjoni waliti 6 liiget.

— Reeko.

Muumiad Urwaste kabelekambriks.

Urwaste kabelekambriks asub praegu kolm palkameeritud kurnufeha, mis hästi alles hoidunud. Kurnufehad toodi wanast kurnufekambri uue walimisajamisel sinna üle. Kurnufehad, milledeft üks meeskerahwa, teine naisterahwa ja kolmas lapse oma, on mustaks tõmbunud ja täiesti ära kuuwunud, nii et ajahannas neile wahemalki wiiga ei ole teinud ja käelisteks muumiateks on muuunud. Kirikuraamatutes ei leidu ühtegi märkust nende muumiate kohta.

Nuudas pahempoolsed Wana Laitsnas wõimule pääsid.

Olguigi et W. Laitsna wallandufogu parempoolsetel 8 ja pahempoolsetel 7 kohta on, jaid wiimased wallawanema koha omale. Walimistel leati üles 3 wallawanema kandidaati, pahempoolsed ühe ja parempoolsed kaks. Pahempoolsete kandidaat sai 7 häält poolt ja parempoolsetel kumbki ainult 4 häält. Sellega kutsufid wiimased muudugi läbi ja pahempoolne mees pääsis kufile. — Ühu.

Ristihelina seemne puudust karta.

Ragu selgunud, on terawiljad korraliku kuuwatamise ja puhastamise juures kaunis rahuldawad tagajärjed idanemises annud.

Kuid hoopis pahem lugu on ristihelina seemnega. Et peaaegu kogu läinud sügis wihmane oli, siis on see kõige häwitawamalt mõjunud just ristihelina seemne peale.

Müüd, mil kõigil juba seemned kättejäänud, on selgunud, et endiste aastatega wõrreldes on seemneid kogu pooleft neli korda wahem-jäänud. Samuti on wälja ka idanemisprotsent. — oro.

Põlmeajandusliked kurssid Walgamaal.

Jaanuarikuul peeti Walgamaal põlmeajandusliked kurssid: 7.—13. Sangaste Tagulas, osawõtjaid 220, nendeft ajuniffe 6. 17.—19. Koikila ajunduses, osawõtjaid 236, nendeft ajuniffe 29. 20.—23. Tahewa algkooli ruumes, osawõtjaid 158, nendeft ajuniffe 12. 23.—25. Tahewa ajunduses, osawõtjaid 75, nendeft ajuniffe 75.

Febbruarikuul peetakse kurssid järgmistes kohtades: 1.—3. Sooru ajunduses, 4.—6. Sooru wallamajas, 13.—15. Pufas, 16.—20. Unifila ajunduses, 25.—29. Suunmuli wallamajas. Gra Kottase korraldajal pidati kurssid olema 9.—12. februarini Sangaste Mäefillas, kuid neil päewil teatas Kottas, et liindate ruumide puudusel Mäefillas kurssid pidamata jääb.

Märtsikuul peetakse kurssid:

3.—5. Kreenis; 6.—8. Kreenis, korraldab herra Nirk, ruumid kindlaks määratama. 10.—12. Karula ajund., ajunif Nahi korraldusel. 13.—15. Sigaste ajunduses.

Wahetewahel loomad maafonna agr. jaud Helme naiskõitöö kurssidel. Ettehegemisi selgitawad udupildid. Soengud algawad kurssidel ifka õhtul, kui päewased talitused ja toimetused lõppenud. — a.

Wõru teated.

Palutakse kurtide julgemisi.

Wõrus käib juba pikemat aega paber ringi, millele allkirju korjatakse, ja milles koidide Wõru linnapiirides ajurake kurtide julgemisi palutakse. Kauidawasti olewat allkirju juba õige rohkesti. — Ühu.

Majandusline elu.

Rahe juurema lihvivat- siooni puhul.

Mt. Zuba pikemat aega kestis igajug. ju-
tud Eesti uute ettevõtete ja äride kohta,
mis eriti teatavate ringkondade poolt püüti
latali laotada ja ka väljaveo kaubana tar-
vitada, sellega meie seisuforda väljamaal
diskreeterides. Suurem jagu ettevõtteleid
pidid walel alustel rajatud olema, halwa
rentabiliteediga jne. ja kui lõpuks paaril
äril tõstis raskused tekkisid, siis ei olnud
nende rõõmul enam piiri. Meie oleme ifka
seisufordal olnud, et igal äril peab oma ko-
hustuste kohta jalgus olema, ja teinud
äris raskused, siis peame eeskätt kreditoor-
id, kellel jelleks ka juriidiline õigus kae-
võrasta, selguft muretsjema. Wiimatus toob
jün pahasti ainult unsi kahjusid juure ja
junduslike lihvivatfioone ei tohi karta —
need toovad ainult terwenduse majandus-
like organismi. Wahepeal on aktiwaletfio-
dest kaks äri lihvivatfioonile määratud —
üks Pärnu laemae hituse a.-s. „Den-
nur“ ja a.-s. „Atlanta“ jün koha
peal. Wiimase kreditooride koosolekul sel-
guft, et loodetakse a.-s. „Atlanta“ oma ko-
hustused täie margaga tasub, mille üldine
summa üle 150 miljoni marka ja seisuford
ei ole sugugi lootusetu. Raskuste põhjusel
tuleb lugeda asjaolu, et lihvijalise kauban-
dusliku krediididega on tõõstusettevõtted
loetatud ja laenatud raha niivõisi investe-
ritud. Muudugi tekkisid jelle tagasindumil-
jel raskused ja teiselt poolt mõjusid suureb
wõlgade protfendid omakorda äri kahjube-
ga töötamifeks kaasa. Sieneft olewat aga
abitõõstused tulutoovad.

Meie pankade akfiate realiseerimifese ai-
tab nimetatud operatfioon tähtfakt kaasa,
mis ka waga soovitaw afi.

Mis teife ettevõttefte püütud, siis on
seda üks kohalik metfistõõstuse suuräri pife-
ma aja peale rentinud ja kawatseb tõõstuse
juuremal wiifil awada, milleks kait eel-
dused olemas, jelt faewestfi kirjake kaatrid
on ainumad meie kodumaal.

Onnetuseks on Rootfi infenerid seal ma-
fmate ülesseadmifeks wale kalfulakfiooni põh-
jal toimetanud, nimelt arwates, et Pärnus
kalfufindel aluspõhi on, mis aga efsli.
Siin ja turbafoone põhi ei kindlusta maf-
nate aluseid ja tuleb neid suurematele alus-
tele panna, mis kõi kergefti läbiwiidam.
Mii on ka jün pikaajaliste wõlgade lihvivat-
fioon kindlustatud, milleks ka kreditoorid lu-
ba amud.

Zgas töõharus on ettevõtteid, mis hästi
tõõstavad ja ka farnafid, mis kängu jääwad,
jeda tuleb igal pool ette: ja seda ei tchi
karta ja häbeneba. Karta tuleb aga kodan-
like jalgufe puudust juchumistel, kui ei ju-
leta awalikfufe ette satuda tõõsudega, ennaft
wabandades ettefännuga, et iififu äri fof-
fulangemifega jääwad ka teiled pantrotti,
mis oletus mitte ei wasta tõele. Praegune
ojafärf nõuab energilist puhastustõõb, ilma
millela meie majanduslik tulewik pole kind-
lustatud. Pefiif on lootus, et uus äfiline
tullawihm fõiki beftastanud asju paran-
dab.

Wene transiit Läti kaudu.

Wene transiit Läti kaudu on läinud
aastal märksa kaswanud. Kirbas fee tult,
jeda seletab ofalt nähtus, et Wene metfa-
materjaali parwetamine Diina jõe mõõda
Niiga nii kaalu kui ka wäärtuse järele suu-
red summad annab. 1923. a. on Wene-
maalt Diina jõe mõõda 2480 parwe Ni-
ga wiidud. Pafifid oli neis 500.000.
Suuremalt jaolt läks Wene metfamaterjaal
Niia kaudu Inglismaale.

Sina kontroll Selsingis.

Selsingi linna liha-kontrollijaama ülem
teatab, et jäänud liha ei wõeta kontroleer-
rimifeks wastu, jelt niijugufe kontroleeri-
mine olewat raske; olla juhtumifil, et jään-
tanud lihas haigusjed jääwad tähelepane-
mata.

Murmani raudtee nõuab kattset piiririikide raud- teede wõiftuse wastu.

Murmani raudtee walitus on pööranud Pe-
terburi kaubapalafti poole seletufega, et ta Eesti-
Läti raudteede wõiftust ei luba wälja lannatada,
kuna wiimafed wõidud pealt, kui need meob üle
teatud summa ulatavad, hinnanaalduft annawad.
See hinnaalendus ulatada näitels 1½ milj.
Läti rublatife weefumma juures 22%-nt. Kuna
Läti rublatife weefumma juures 22%-nt. Kuna
Wene raudteedel jarnafid wõimalust ei olla, siis
minna lõik meob üle Läti ja Eesti. Raudteema-
litus palub kaubanduse palatit liijumift lähemalt
uurida ja abinõufid oifida, mis Wene raudteede
wõiftust piiririikide raudteedega tereandab.

Soome linnaaswatajate liit.

on pööranud põllutõõwalitfufe poole märgu-
kirjaga, et kuna wiimafel ajal on mune
hafatud rohkesti jifsewedaama Eesti, Lat-
wifft, Lfheho-Slowakifft ja Wenemaalt,
tarwis lannamade jifsewetoilli tõõgen-
dada 2 Smf.-ft 10 Smf. peale per kg.
E.M.

Sakfamaa wiljajaaft.

Sakfamaa wiljajaaft miljoniites mee-
tertonnides (1000 kilogr.):

	1923.	1922.	1913.
Mihud	2,9	1,9	4,0
Ruffid	6,7	5,2	10,1
Odrad	2,1	1,6	8,0
Raerad	6,1	4,0	8,6
Kartufid	32,6	40,6	44,0
Suhkrupreedid	8,7	10,8	13,9

1913. a. jaaf on näidatud jellefama maa
pealt, mis Sakfamaale pärast rahulepingut
on jäänud.

Daani rahaasjandus.

Daani walitfufe ringkondadele on
nõu antud tolliraha kullas wõtma hafata
ja kohwi ja suhkru peale uhtufemaks pan-
na. Daani krooni langemine hiljuti on
kaubanduse ja tõõstuse ringkonnad rahu-
tus teinud. Sellepärast niijugune nõu-
anne.

Wilja jifsewedu Daani.

Wõrdlemifil 1922. a. jügitife jifseweto-
ga on Daani 1923. a. jügitel palju tera-
wilja wäljast fife weetud. Jfääranis suur
on rukiste, otrade ja maifil jifsewedu. Au-
gustift noiv. lõpuni on rukfid üle 5 mil-
joni puuda fife weetud. Wälja weetud
on otri üle 130 tuhande puuda.

Majanduslike teated Poo- last.

(Eesti jaatkonnalt Warfawis).

Poola metfab ja puueksport. Poola jöehin-
nab. Sakfa. Poola kaubawahetus.
Ametliku ftatistika järele on 23,4% ko-
gu Poola maaalast metfa all, mida kofku
9.601.400 hektari, teiste andmete järele
9.176.000 h. Kuna raiumife periood 80 aas-
ta peale arwatud, siis teeks fee umbes
100.000 hektari aastas raiumifipinda, mis
annab umbfand 15 miljoni kubi-meetrit
puud. Selleft on umbes 600.000 k.-m. tam-
me.

Puutõõstuse kftihijufelt faadud andme-
te järele tarwitab moa praegu oma kaewan-
duste, raudteede ja teiste nõuete täitmifeks
aastas umbes 10 ja pool miljoni kubi-
meetrit. Kui arwata, et umbes 20% jae-
mekiftel (neid on umbes 1000) efsapord
jaofs tõõstab, siis mõifs aastas wäljaveeta-
wa toores ja pooltoores puu ning laudade
hulka arwata umbes 3.200.000 kubi-meetri
peale (220.000 wagunit).

Enne jõda weeti Poola praegustest piiri-
dest metfamaterjaali wälja umbes 5.000.000
Sngl. naela ja 1921. a. 2 ja poole m. n.
wäärtuses (arwud waga umbfandud).

Kui ülewalmistatud wäljaveoks wõ-
maliftu arwu, 3.200.000 kubi-meetrit, ära
hinnata, nagu jeda teinud Poola puutõõs-
tuse kftihij., siis jaafime umbes 166 milj.
300.000 kuld-franki f. o. 6 ja pool miljoni
naela, mis juba üle ulatafs enneljõajaeft
jifsetulekust. Kui niilid, arwesse wõtta, et
lähemas tulewikus jifsema puutarwitus
märksa wäheneb, jelt raudteede, laastatud
maafondade ja kaewanduste ülessehitamife
tõõb haffawad wähem materjaali nõudma,
siis wõiwat ülalnimetatud iijijufe juhata-
ja arwates wäljaveedu umbes 70% tõõsta,
nii et fee 12 miljoni naelani wõib ulatada,
kui rohkem rõõfu hafatafje panema ümber-
tõõstatud puu wäljaveo peale. Toorespuu
wäljaveoks on tõõgete wäljaveo-mafhude
tõõtu, mis mõne kuu eest maksma haffafid,
jefafut märgata. Kaubandusminifteenum
kawatseb wastawaid jamme astuda, et juu-
rem arw faewesfid jälle korda teatafs ja
toorespuu oma maal wäljaveoks ümber-
tõõstatafs. Sel otstarbel tehafe faewesfi-
tele kergendufi tollialandufe näol, wäljamaa
jaefaatortife jifsewetoimaldamifeks.

Ülem-Silefia kaewanduste omanifud
tõõstid jõe hindu 70% wõrra. 16. jaanuarift
peale mafjab tonn efim. fort (Ülem-Silee-
fia) 85 miljoni Poola marka, päewa-furfi
jõrele 40 fhillingit, kuna Inglismaal jamal
ajal jõe tonn, franco kaewandus, 20 fhillin-
git mafjab.

Poola ametlikude teadete järele läks
62,3% Poola efsapordift Sakfamaale. Sife-
wesi tegid Sakfamaalt impoorteeritud kau-
bad 52,5%.

Jeloomustaw lehelülg tõõrafonna ülewaltpidamifeks.

Tõõrafondlased astuwad koalitsiooni, et oma meeft Pärnu linnapeaks upitada. Gesmargi kätfeamifese jä- rele taganelwad kofkuleppeft.

Watamata jelle peale, et uus Pärnu
wolifogus äärmifed pahempoolfed, kommuni-
nistid, tõõge tugewamini efitatud, on jael
parempoolfetel fifti illefaal. Mii on uues
wolifogus kofhi kommunistidel 18, jaislastel
10, tõõrafonnal 9, rahwaerafonnal 5, ma-
jaomanifkudel 4, jofjidel 3, wäifemajaoma-
nifkudel 4, krtflastel 2, üürnikkudel 2 ja
pittameestel 1 kofht. Olugi, et wäifefle
rühmituste tõõtu enamufe leidmine wolifo-
gus raskendatud — kuid wõimatu pole ta
fifti.

Kuid mis meie näeme. Zuba mõnda nä-
balat kauplemas walitub mehed linnawalit-
fufe kofhade pärast, kuid ebaft faadafje ai-
nult tigufammul. Mina kallift aega raija-
latfe. Näib, nagu poleks ofal meestest taht-
mifti tõõsele tõõle ajuda. Egas muibu ni-
juguste nõudmisega efinetud, mis teistelt
igajugufe taastõõ wõimalufe wõtab.

Efinene wolifogu koosolek lõppes suure-
mate tagajärgeteta. Suudet walida ainult
wolifogu juhataja, ja fee otift. Teifeks
koosolekufe, mis paar nädalat hiljem ära
peeti, olid wolifogu moodustawad, parem-
poolfet rühmitused juba kofkuleppele jõu-
nud. Kofkuleppe faawutus oli fee, et waliti
linnapeoks tõõrafondlane O. Raft ja üheks
nõunikufe jatsl. Rafsmann. Kaugemale
enam ei faadud. Majaomanifkude kandi-
daat, linnanduniku kohale kufutati hõõle-
enamufel läbi. Sama faatufe ofalifeks
ja ka pitfalane Jüus. Kuna koalitsiooni

moodustawate rühmade kandidaadid, jelle
walimife üle rühmade mahel warem oli
kofkulepitud, enam enomust ei faanud —
wõis ainult! ühl järelebutft teha, k o f k u l e p e
o l i m u r t u d. Mii lõppes teine koosolek
poolenifti kriifit tähe all.

Kolmandal koosolekul efines puuduwate
linnawalitfufe kiifmete walimife eel, maja-
omanifkude efitaja awalifu teadaandega, et
tõõrafond ei olla kofkuleppeft
finni pidanud ja neib täsfanud, mife-
pärast majaomanifkude rühm puud-
wate linnawalitfufe kiifmete walimisel maastarin-
ad jääb. Tõõrafonnal läheb fifti korda
pittalast Jüust linnandunikuks walida. Et
teifi kandidate enam üles ei jeta, jääb
üks linnawalitfufe kiifgetest weelgi wali-
mata.

Sigustatud ja rõõjendatud on pahameel
ja nurin, mis walitfeb Pärnu kodanifkude
hulgas tõõrafonna ülewaltpidamife puhul.
Linnaapeaks jurus ta koolipingilt tulnud
nooremehet, kuna senine linnapea, kes jelles
tõõs juba mõnda aastit tegew olnud ja wi-
lumufe omandanud, eemale tõõjuti. Oma
eesmargi kätfeamifeks ei häbenetud ifegi
tehtud kofkuleppeid murdmast. Ülbe on
fiftitud lõik linnapoolse, et wõimufe hääfeda.
Et jelle all lannatawad linna üldhufid, fee
pole tõõrafonnal nähtawasti tähtis. Te-
male on tähtis ainult wõim linnawalitfufes.

ü.

Wiljandi uus linnawalitfus moodustatud.

Esmaspäewal, 28. jaan. pidas Wiljandi
linna uus wolifogu oma efimeft koosolekut.
Jmmunud olid 22 wolinikku, nemi. jaeas ka
kaks ühife wäerinna meeft, kuna teifed 6
ühife wäerinna meeft finni istunud.

Koosolek algas ühetunnilife hiljafjää-
mifega. Wwab end. juhataja M. Warif.
Rõõe peale awamift teatawad mõlemad
ühife wäerinna mehed, et nemad koosolekust
oja ei wõta, jelt nende feltimehed istunud
wangis, ja lahkwad protesteerides koosole-
kult.

Majaomanifkude rühmalt on tagafi as-
tunud J. Nebane, tema afemele astub hra
Kullamaa, kes ka koosolekust oia wõtab.

Eraforralikelt wõtab jõna M. Warif ja
teatab, et Wiljandi wanem laulif ja felfs-
konnategelane Friedrich Kufhbars on juu-
nud. Radumit austatafje puistitõõsmifega.

Efimeje päewaforra punktina on wolifo-
gu juhataja ja abide walimine. Et rühmad
ennem oma-mahel kofku on leppinud, siis
lähewad walimifed faumis libedalt. Uueks
wolifogu juhatajaks walitafje hra G. Taltz
(Pitka mees). Juhataja abiks walitafje je-
nine wolifogu juhataja hra M. Warif
(tõõrafond), teife abi walimine jääb jee-
ford ära, kuna iijife wäerinna mehed arre-
teerimifelt tagafi jõuawad, jelt neile jäeti
jee kofht wabaks.

Järgneb linnawolinifkude pühalikufi töö-
tufe andmine ja jelle allafirjutamine. Tef-
ti juures näitwad mõned arujaamatufed ole-
wat, kuid neift faadafje peagi üle ja prot-
jebuur lõpeb õnnelikult.

Linnawalitfufe kiifmete arw määratafje
endift kolme pyle kindlaks: linnapea ja
kaks linnandunikku. Linnapea palfa tõõte-
tafe endift kuni 18.000 margani kuis,
linnandunifkudel 13.500 m. kuis ja linna-
jekretääril 15.000 m. kuis. Linnasekretäär
on iijhlaji ka wolifogu ja waestelaste-kofhtu
jekretäär.

Kui palgad kindlaks määratud, ajutafje
linnawalitfufe moodustamifese. Kodanifse
blofi poolt jetafje linnapea kandidaadiks
Dr. J. Wares (rahwaer.), kes ka 19 hää-

lega 1 h. wastu linnapeaks walitafje. Efi-
mefteks linnandunikuks walitafje senine lin-
nandunif hra R. Schmidt (fott.-ben.)
tagafi, kuna teine linnandunif walimata
jääb, jelt nagu selguft, ei olewat tõõrafon-
nal, jelle rühmale jee kofht kuulawat. Kofht
kandidaati linnanduniku kohale. Mii oli
kafutud Järwa maafonnawalitfufelt läbi-
kufkunud haridusofafonna juhti Söödori
fita kufjuda, kuid jee härra õewat kufinda-
wastfi wiimafel filmapilgul ära iiflenud.
Endift linnandunikku Asberg'i, ei tea mis-
pärast ei tahtwat tõõrafond jellel kohal
enam näha. Nagu näha, pöeb tõõrafond
meeste puudust, tuleb ifka wäljaspoolt fife
wedada.

Linnasekretääriks walitafje senine jekre-
täär hra J. Roosmann tagafi.

Ka komisjionide walimifed lähewad õige
libedalt. Komisjion komisjion walitafje
Orif, Taltz, Wernefe ja Mand, kuna wies
liige iijife wäerinna mehed omale faamad.

Linna ehitufe ja planeerimife komisjion
walitafje Maramaa, Wink, Schnurberg,
Wichwelin, Ormifon, Siimon ja Seen.

Tulefatfje komisjion walitafje Kullamaa,
Merberg ja Tuul.

Linna liikumata waranduste hindamife
komisjion walitafje Dr. Wares, Kullamaa,
Elbring, Rurf, B. Wichwelin, Pooland,
Lammift, Weidenbaum ja Knüpfper.

Linnawolifogu efitajateks linna haridus-
nõufogufe walitafje Maramaa ja Dr. Sell-
heim.

Wiljandi linnawolifogu efitajateks Wil-
jandi maafonna hoolefande-kofhtufe wali-
tufje Mand, Orif Schmidt ja Wadifon.

Linnade liidu efitajateks Dr. Wares ja
Schmidt.

Waestelaste-kofhtu kiifgeteks walitafje J.
Raar, kiifmeteks Riet, Schmidt, Warif ja
jekretäärif J. Roosmann.

Linna ja maafonna iijishajemaja hoo-
lefogu kiifgeteks Schmidt ja Wares.

Läbirääkimiste all jõna ei wõetud ja
koosolek lõppes kell 11.50 m. õõjel.

—af.

Tallinna börfe kurfifedel.

30. jaanuaril 1924. a.

Waluuta.	Lehtud.	Stjad.	Milijad.
1 dollar	—	386.50	387.50
1 naelfterling	1652.—	1646.—	1652.—
Miljard Sakfa rgm.	—	—	0.10
100 Soome marka	—	957.—	967.—
100 Rootfi krooni	—	10080.—	10180.—
100 Daani krooni	—	6250.—	6350.—
100 Prantfufe fr.	—	1750.—	1800.—
100 Soomandi aulb.	—	14400.—	14500.—

1 lat	74.50	73.00	74.50
100 Lfheho-St. fr.	—	1100.—	1130.—
1 fulbrubla	—	188.—	—
100 Staalha kiiri	—	1745.—	1775.—
100 Selweefia fr.	—	6675.—	6725.—
Obligatfioonid.			
E. w. wõidulaen	—	97.—	110.—

Wastutaw toimetaja M. Tupits.
Wäljaandja kirjastufe oiahiijus „Raja“.

Estoonia teater

Neljapäeval, 31. jaanuaril

kell pool 8 õhtul

„Wilmie walfs“

Oscar Strauss'i operett 3 w.
Mandatud hmuud.

Reedel, 1. weebruaril

kell pool 8 õhtul

Nahwaetendusteks

Hispaania õõp

Lea Galli operett 3 wakt.

Draamateater.

Laupäeval, 2. weebruaril

Näitlejate mõllang

kolmes jaos.

Eestiawas:

„Ilmi tuli miitritööst“ — draam,

„Kunst armastada“

„Tools“ (muudugi lõigewärstem)

„Deenuse fontaan“ } a la Parit

„Moon“ } „Golieth“

„Betgete“.

Pikkene ueegripaer

Päewajundmused kuples ja pal-

ju muud.

Algus kell 9 õhtul.

Pühapäeval, 3. weebruaril

Lasteetendusteks.

teist lorda

„Rotikuningas“.

G. Gärner'i järele S. Waks.

Easteitult 4 wakt. laulu, muu-

rita ja tantsudega.

Algus kell 8 päewal.

Päälõhetede eelmüüki igapäew

teatri kassas kella 11—1 e. l.

ja 6—8 õhtul.

II. Linna Tütarlaste Gümnaasiumi

Lastewanem. komitee

korraldab laupäeval 2. weebru-
aril 1924. a. kooliruumides, Tü-
tarlaste Kommerts koolimajas,
kehwmate õpilaste toetamiseks
ja koolimaja ehituse projektee-
rimise kulude katteks

kontserdi.

Kaastegewad: prof. A. Glehn
(cello), pr. E. Glehn (sopran).
W. Padwa (klawer) ja A.
Pamohl (wiul).

Algus kell 8 õhtul.

Päasetähed, 75—250 margani
eelmuügil kooli kantseleis igä-
päew 10—12, kella 3—5 ja
kontserdi päewal k. 7 algades.

Abielupaar, kelle tapjed juba
pejast wäljas, wajab 1—2 toot.

forterit.

Teatada ltt. A. P. all.

Saapfalus

wäga ilusa toha peal
meterannas

müia

ilus suut lahetoordne

tallwemaja,

13 toaga, kõlbult paniloonts,
ihes 800 r. l. atamaga.

Kõlida Saapfalus, Ohtuprome-
nada nr. 17, eht Tallinnas W.

Pärnu mnt. nr. 13 tr. 2.

Aiandus-mesinduse kuukiri

„AED“

nr. 1 ilmunud.

Tellimisi wõtawad wastu kõik postiasu-
tused ja Eesti Seemnewilja Ühisuse
osakonnad igas linnas.

Tellimise hind 150 marka aastas.

••

Toimetus: Aia uulits nr. 48, Tartus.

Ülemaalse Asunikude-Riigirentnikkude
Liidu Põllumajanduse osakond wajab põl-
lumajanduse ja ehituse

instruktore.

Esimestel oleks erialaks põllumajapidamiste or-
ganiseerimine ja teistel — põllumajanduslised ehitused.
Soowiawaldused saata ühes elulookirjeldusega Ülem.
Asunikude - Riigirentnikkude Liidu Keskkohutusele
Tallinn, S. Roosikrantsi uul. nr. 12.

Pimedate Abi Tallinna osakond

korraldab 2. weebruaril 1924. a. Ükisklubi ruumes
Pikk uulits 42

loterii-allegri tantsuga.

— Pidus algus kell pool 9 õhtul —

Päasetähed loteriile on eelmüügil Pimedate Abi eest-
seisuse liikmetel ja piduõhtul, 2. weebruaril, Ühis-
klubi ruumis, Pikk uulits 42, kella 5 p. l. peale.

Pimedate abi, Tallinna osakonna peakoosolek

on pühapäeval, 10. weebruaril 1924. a. kell 11 e. l.
VII. Algkooli ruumides, Tõnismägi nr. 8.

PÄEWAKORD:

1. Koosoleku juhataja ja kirjatöimetaja walimine.
2. Senise tegewuse ja 1923. a. aruanne.
3. Eelarwe 1924. a. kohta ja tulewase töö tegewuse kawa.
4. Liikmete nimekirja kinnitamine.
5. Walimised.
6. Läbirääkimised.

Kui määratud ajaks tarwilik arw liikmeid ei ilmu, pee-
takse koosolek kell 1/2 12 e. l. ja on liikmete arwust
hoolimata, otsuswõimuline.

JUHATUS.

Kariapidajad!

Põhu ja heinte kokkuhoidmise mõttes
— ostke meie juurest wiibimata —

HEKSLIMASIN

Tartu Eesti Majand. ühisus

Holmi uul. 12/18, kõnetraat 10.

Ehituspaeakiwe

müüb oma paemurrust kohaletoomisega
Kontor „LÖHKE JÕUD“
Narwa maantee, nr. 18, kõnetraat 16-20.

Francis-turbiinide ja westite ehitus

uueaajaja nõuete tohastelt erin. juhatur. el.
Wee'itud saab toha peal järele mõõdetud ja ehituste tohta nõuantud
H-S. Tartu Metallwabrik G. ja H. Lellep
Maarja uul. nr. 21/23.
Mõõdetud hinnad.

1. weebruaril s. a. kell 12 päewal saab Tartus,
Maarjamõisa u. maja nr. 29 hoowi peal ärawedamiseks

enampakkumise teel ära müüdüd

hoowipealne laudadest, pappkatusesga

kuur.

Maakonnawalitsus.

Põhia Paberi ja Puupani-Wabrikute Aktsiaühis.

annab sellega teada, et tema kooritud paberipuid
ostab ja praegustele turutingimistele wastawaid hin-
dasid, mis wõrdlemisi kõrgemad on, kui tulepuude
hinnad, maksab.

Ostulepinguid teeb

Aktsiaühis. Metsa-Osakond, Tallinnas

ja wolinikud:

- F. Schneeberger, Tartu
- K. Filaretoff, Pärnus.
- V. Eichhorn, Kehras.
- K. Teischow, Kilingi-Nõmmel.

Pärnu-Tallinna raudteemalitsus

wajab eeltulewaks juureks kitiaroopali

raudtee-liipreid

ülbarmus summi 100.000 tütti.

Rirjalitub pakkumised kinnipitiseeritud ümbritutes,
tähtsõna all „Liiprid“ jisseanda raudteemalitsufele,
Pärnus, summi 20. weebruarini kell 12. Pakkumistes
tuleb aratähendada palutud liiprite arw ja tülihind
franko Pärnu-Tallinna raudtee jaamade eht liini äär-
jed platjib.

Teedeministeeriumi poolt kinnitatud tehnilised
tingimised näha Raudteemalitsufes Pärnus, 1. ja 2.
distantji kontorites Wiisikallias ja Tallinna Sadama
jaamais.

Wõrumaal

Pindi wallas Pindi asunduses

wõtab

„Raja“

ja

„Teataja“

tellimisi wastu afunit
Ed. Repšner.

„Raja“

ja

„Teataja“

tellimisi wõtab wastu hra
Wiisikallias raamatulauplus

Tartus,
Wene uulits nr. 17.

Tartus,

Maarjamõisa uul. nr. 7,
h-ra M. Neumann'i lauplus.

Edõla tülas

Järwamaal

wõtab

„Raja“ ja „Teataja“
tellimisi ja kinnitust wastu hra
J. Mihar.

Rambias

wõtab

„Raja“ ja „Teataja“
tellimisi wastu hra E. Sild